

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 128 (9007) BAZAR, 19 iyun 2022-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu daha da artıran forum

Xəbər verildiyi kimi, paytaxtımızda iyunun 16-18-də IX Qlobal Bakı Forumu keçirilib. Forumda "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda geniş müzakirələr aparılıb. Bakı forumunda 50-dən çox ölkənin, eləcə də nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri iştirak ediblər.

Bununla yanaşı, tədbirə dünyada tanınmış keçmiş dövlət və hökumət başçıları, ictimai xadim və siyasət adamları da qatılıblar. Bu, Qlobal Bakı Forumunun görüklü beynəlxalq tədbir olduğunu göstərir. Belə bir forumun Azərbaycanda keçirilməsi isə ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu artırır.

İndi dünya özünün çətin dövrünü yaşayır. Siyasətçilər vurğulayırlar ki, hazırda vəziyyət 1962-ci ildəki Karib böhranından da təhlükəli həddə çatıb. Xatırladaq ki, Kubada sovet raketlərinin yerləşdirilməsi ilə özünün pik həddinə çatan həmin böhran sonra ABŞ və SSRİ-nin razılaşması ilə sona yetmişdir. Hazırkı böhranın nə vaxt bitəcəyi isə məlum deyil.

Rusiya ilə Ukrayna arasında başlanan qarşıdurma Qərblə Rusiya arasında gərginlik yaradıb. Tərəflər mövqelərindən geri çəkilmirlər. Hər iki cəbhədə yüksək dövlət postları tutan səlahiyyətli şəxslər tərəfindən atom bombalarından istifadə edilə biləcəyi barədə xəbərdarlıqlar da olunur.

Pandemiya ilə mübarizədə nümunəvi ölkə

ÜST-ün baş direktoru Tedros Gebreyesus Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə həyata keçirdiyi fəaliyyəti yüksək qiymətləndirib

Azərbaycanda COVID-19-a yoluxma sayının azalması, əksər günlərdə ölüm həlhinin qeydə alınmaması xəstəliyin xeyli səngidiyini göstərir. Pandemiyanın geridə qaldığını düşünsək də, səhiyyə təşkilatları hər kəsi daim müəyyən qaydalara əməl etməyə və belə vəziyyətlərə hazır olmağa çağırır.

Hər kəsi təşviş salan COVID-19 pandemiyası gözlənilmədən bütün dünyanı bürüdü və ən güclü səhiyyə sistemi olan ölkələri belə çarəsiz qoydu. Eyni zamanda dünya iqtisadiyyatına böyük zərbə vurdu. 2 ildən çox davam edən pandemiya insan psixologiyasına da təsirli ötürüldü. Təbii ki, belə fəvqəladə vəziyyətlərdə dövlətlərin gördüyü qabaqçılıq tədbirlər, səhiyyə sahəsindəki uğurlu siyasət ən vacib faktorlardan biri olur. Hansı ölkələr ki, xəstəliyi ciddiyyə alaraq vaxtında tədbirlər görür, onlar vəziyyətdən üzünə çıxma bilirlər.

Azərbaycan qlobal böhrana qarşı səfərbər olan ilk ölkələrdəndir

Azərbaycan da COVID-19 pandemiyası ilə mübarizədə nümunəvi dövlətlərdən oldu. Dünyanın gözləmədiyi anda belə bir xəstəliklə üz-üzə qalması bütün ölkələrin səhiyyə sistemini yüklənməsinə gətirib çıxartdı.

Qafqazın unikal geosiyasi mərkəzi

Azərbaycan qlobal problemlərin həlli istiqamətində əməkdaşlıq və dialoq platformasına çevrilib

Müstəqilliyinin bərpasından ötən 30 ildə əldə etdiyi nailiyyətlərlə Cənubi Qafqazın lider dövləti statusuna sahiblənən Azərbaycan bu gün həm də sivilizasiyalar arasında mənəvi köprü rolunu oynamağa layiqli şəkildə davam edir. Demokratik inkişaf yolunu seçmiş Azərbaycanın səsi dünyanın ən mö-

təbər kürsülərindən eşidilir. Prezident İlham Əliyevin uğurlu diplomatik gedişləri nəticəsində Azərbaycan tam müstəqil xarici siyasət yürüdən ölkə kimi tanınmaqla yanaşı, bərabərhüquqlu və qarşılıqlı əməkdaşlıq əsasında xoşniyyətli tərəfdaşlar üçün unikal məkana çevrilib. Bu siyasətin təntənəsi Azər-

baycanın ictimai-siyasi sabitliyində, iqtisadi gücündə, sosial rifahında, güclü ordusunda və uğurlu xarici siyasətində də öz təsdiqini tapır. Bu həqiqət hər il Azərbaycanda keçirilən beynəlxalq konfranslarda, forumlarda, sergilərdə və digər tədbirlərdə özünü bir daha büruzə verir.

Fermerlərə dəyən zərər ödənilir

Təbii ki, sığortalı varsa

Son dövrlər kənd təsərrüfatında çalışanların güzəştli kreditlərlə təmin edilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Dövlətin ayırdığı güzəştli kreditlərin 80 faizə qədər regionlarda fəaliyyət göstərən sahibkarlara verilir. Bölgələrdə çalışan sahibkarların böyük əksəriyyəti isə kənd təsərrüfatı ilə məşğul olur. Bütün bunlar nəticəsiz qalmır. Məsələn, 2020-ci ildə müqayisədə keçən il kənd təsərrüfatında ümumi məhsul istehsalı 3,4 faiz artıb.

Son 18 ildə aqrar sektorda ən çox artım müşahidə edilən sahələrdən biri meyvəçilikdir. Ötən mövsüm meyvə istehsalının 2 dəfə artması da bunu sübut edir. Bu da onu təsdiqləyir ki, Azərbaycanın aqrar sektorunda məhsul istehsa-

linda meyvəçiliyin özünəməxsus yeri var. Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında da meyvənin çəkisi yüksəkdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin verdiyi məlumata görə, cari ilin yanvar-aprel aylarında kənd təsərrüfatında ümumi məhsulun faktiki qiymətlərlə dəyəri 1 milyard 685,2 milyon manat olmuşdur ki, onun da 1 milyard 540 milyon manatlığı heyvandarlıq, 145,2 milyon manatlığı bitkiçilik məhsullarının payına düşüb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı 3,6, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 2,8, bitkiçilik məhsulları üzrə 14,8 faiz artıb. Göründüyü kimi, kənd təsərrüfatında ən çox artım bitkiçilikdədir.

Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimovun məzarı ziyarət edilib

Dünya səyyahları Zəngilanda "ağıllı kənd"lə tanış olublar

Əsas kapitalla 4,9 milyard manatdan çox vəsait yönəldilib

Sahibinin monitorinqini aparan saat

Fransada "mandat savaşı"

Bu gün parlament seçkilərinin ikinci turu keçiriləcək

Bu gün Fransada Milli Assambleyaya - parlamentin aşağı palatasına seçkilərin ikinci turu keçiriləcək. Prezident Emmanuel Makronun "Birgə" koalisiyası çətin sınaq qarşısındadır. Çünki birinci tur hakim koalisiyanın cüzi (0,09 faiz) fərqli qələbəsi ilə başa çatıb. Parlament seçkiləri əbəs yerə prezident seçkilərinin üçüncü turu adlandırılmır. Belə ki, bu səsvermənin nəticəsi qanunverici orqanda dövlət başçısına gələcək dəstəyinin dərəcəsini aydın şəkildə nümayiş etdirir.

Bir daha vurğulayaq ki, Prezident Emmanuel Makronun "Birgə" koalisiyası parlament seçkilərində solçu populist Jan-Lük Melanşonun başçılıq etdiyi "Yeni Xalq Ekoloji və Sosial İttifaqı" (NUPES) blokuna cəmi 0,09 faiz fərqlə (25,75 və 25,66) qalib gəlib. İkinci turda ölkə lide-

rinin tərəfdarları parlamentdə mütləq çoxluq uğrunda mübarizə aparmalı olacaqlar.

Marin Le Penin rəhbərlik etdiyi sağçı populist "Milli Birlik" partiyası 18,68 faiz səs toplayıb. Parlamentdə ən böyük müxalifət qüvvəsi olan sağ mərkəzçi "Respublikaçılar" partiyası birinci turda cəmi 10,42 faiz səs qazanıb. Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatına görə, qalan partiyalar 10 faizdən az səs toplayıb.

Parlament seçkilərinin birinci turunda seçilən solçuların koalisiyasından 4 deputat artıq Milli Assambleyada fəaliyyətə başlayıb. Müxalifətdəki "Yeni Xalq Ekoloji və Sosial İttifaqı" məntəqələrə gələn seçicilərin dördübirindən çoxunun dəstəyini qazanaraq hakim koalisiyaya cüzi fərqlə uduzub.

Günahsız qurbanların iztirablı günü

"Dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 18 may tarixli 1340 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində sığortalıların sosial rifahının yaxşılaşdırılması və etibarlı sosial müdafiəsi məqsədilə **qərara alıram**:

"Dövlət icbari şəxsi sığortası sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 18 may tarixli 1340 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 5, maddə 447, № 12, maddə 1406) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1-ci hissəyə "səlahiyyətləri" sözlərindən sonra "(bu Fərmanın 2.7-ci və 2.8-ci bəndləri nəzərə alınmaqla)" sözləri əlavə edilsin.

2. 2.7-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"2.7. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən halın baş verməsi faktını təsdiq edən sənədin tarixi 2021-ci il yanvarın 1-dən əvvələ aid, dövlət icbari şəxsi sığortası üzrə sığorta ödənişi almaq hüququ olan şəxslərə sığorta ödənişi Şirkət tərəfindən həyata keçirilir";

3. Aşağıdakı məzmununda 2.8-ci bənd və 2-1-ci hissə əlavə edilsin:

"2.8. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən halın baş verməsi faktını təsdiq edən sənədin tarixi 2020-ci il dekabrın 31-dən sonraya aid, dövlət icbari şəxsi sığortası üzrə sığorta ödənişi almaq hüququ olan şəxslərə sığorta ödənişinin (Şirkət tərəfindən 2022-ci il yanvarın 1-dək həyata keçirilmiş sığorta ödənişləri istisna olmaqla) həyata keçirilməsini 2022-ci il yanvarın 1-dən etibarən dövlət icbari şəxsi sığortası üzrə Fondla formalaşan sığorta vasitəsi hesabına Fond təmin edir";

"2-1. Bu Fərmanın 2.8-ci bəndinə uyğun olaraq, Şirkət sığorta hadisəsi hesab edilə bilən halın baş verməsi faktını təsdiq edən 2020-ci il dekabrın 31-dən sonraya aid sənədlər üzrə həyata keçirdiyi sığorta ödənişləri barədə məlumatları (sığortalının soyadı, adı, atasının adı, FİN-i, sığorta ödənişinin məbləği və verildiyi tarix) bir ay müddətində Fonda təqdim etməlidir";

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki şəhəri, 18 iyun 2022-ci il

Azərbaycanın xarici işlər naziri Beynəlxalq Türk Akademiyasının rəhbəri ilə görüşüb

İyunun 18-də Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Beynəlxalq Türk Akademiyasının rəhbəri Darhan Kızıralı ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Ceyhun Bayramov Beynəlxalq Türk Akademiyasının fəaliyyətini yüksək dəyərləndirib və Azərbaycanın akademiyanın işinə verdiyi töhfəni qeyd edib. Türk xalqlarının ortaq tarixi və coğrafiyası ilə bağlı dərsliklərin hazırlanması, habelə Elmi Şuraların fəaliyyəti məmnunluqla qeyd edilib. Nazir akademiyanın fəaliyyətinə şəxsən D.Kızıralı tərəfindən verilən töhfənin yüksək qiymətləndirildiyini bildirib.

Darhan Kızıralı Azərbaycana səfəri çərçivəsində Qlobal Bakı Forumunda iştirakını, Şuşa şəhərinin səfərinə məmnunluqla qeyd edib. O, Beynəlxalq Türk Akademiyasının Azərbaycanla bağlı bir sıra layihələrinin olduğunu, o cümlədən Şuşa-

nın 2023-cü il türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi ilə bağlı layihələrin nəzərdə tutulduğunu və Azərbaycanın akademiyaya hər zaman dəstək-lədiyini söyləyən Darhan Kızıralı, bu də-

təyin gələcəkdə akademiyanın fəaliyyətinə daha da yüksəlməsinə xidmət edəcəyindən əminliyini bildirib.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilib.

Müdafiə naziri dövlət sərhədində döyüş mövqelərinə səfər edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin tapşırığına əsasən müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti dövlət sərhədinin Kəlbəcər və Laçın rayonları ərazilərində yerləşən döyüş mövqelərində xidmət edən şəxsi heyətlə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, sort iqlim şəraitində və kəskin rəleyefi ərazilərdə xidmət edən hərbi qulluqçularla görüşən nazir onların döyüş və

mənəvi-psixoloji hazırlığını yüksək qiymətləndirib. Sonra general-polkovnik Z.Həsənov müşahidə məntəqələrində olarkən qarşı tərəfin fəaliyyətini izləyib, optik müşahidə cihazları və texniki vasitələrin imkanlarını sınayıb.

Yerləşmə məntəqələrində yaradılan şəraitlə tanış olan nazirə mürüzə edilib ki, burada döyüş növbətçiliyinin keyfiyyətli təşkili və aparılmasını təmin etmək məqsədilə bütün lazımi infrastruktur yaradılıb.

Sonda müdafiə naziri hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən

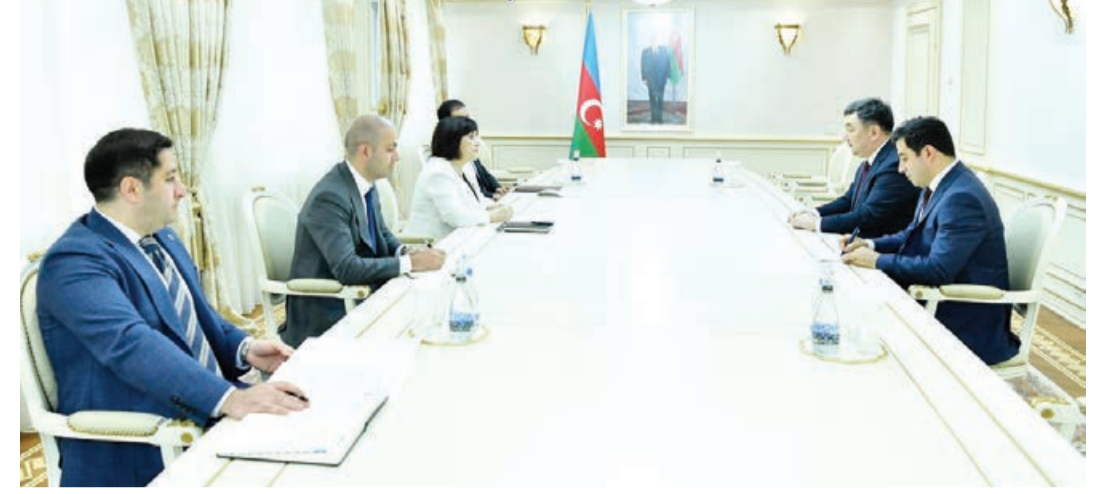
işlərin bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirib. Bölmələrin döyüş qabiliyyətinin daha da yüksəldilməsi və dayanıqlı müdafiənin təmin edilməsi ilə bağlı komandanlıq qarşısında müvafiq tapşırıqlar qoyub.

Azərbaycan Beynəlxalq Türk Akademiyasının fəaliyyətinə böyük önəm verir

İyunun 18-də Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın Beynəlxalq Türk Akademiyasının səlahiyyət müddəti başa çatmaqda olan prezidenti Darhan Kızıralı ilə görüşü olub.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, qonağı salamlayan spiker diqqətə çatdırıb ki, Beynəlxalq Türk Akademiyası yarandığı gündən etibarən türk ölkələrinin elmi inteqrasiyasının gücləndirilməsinə, ortaq irsinin hərəfərəli təbliğinə, türk dünyasında təhsil və elm sahəsində akademik fəaliyyətin əlaqələndirilməsinə xidmət edir. Azərbaycan digər türk ölkələrlə əməkdaşlıq təşkilatları kimi BTA-nın da fəaliyyətinə böyük önəm verir və onun daha da inkişaf etdirilməsinə çalışır.

Spiker bildirib ki, Beynəlxalq Türk Akademiyası türk-dillil ölkələr arasında elm sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atıb. Sahibə Qafarova ötən 8 illik dövr ərzində bu sahədə uğurların əldə edilməsində Darhan Kızıralının Beynəlxalq Türk Akademiyasının ilk prezidenti kimi xidmətlərini, həmçinin Azərbaycan və Qazaxıstan xalqları arasında dostluq əlaqələrinin inkişafına töhfələrini təqdir

edib. Bildirib ki, məhz bu xidmətlərə görə 28 dekabr 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Darhan Kızıralını "Dostluq" ordeni ilə təltif edib.

Görüşdə 44 günlük Vətən müharibəsi və regionda yaranmış yeni reallıqdan danışıq Sahibə Qafarova Azərbaycanın davamlı sülh və sabitliyin tərəfdarı olduğunu diqqətə çatdırıb. O deyib ki, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanaraq hərbi-siyasi vasitələrlə öz torpaqlarını işğaldan azad etməsi regionun geosiyasi mənzərəsinə tamamilə dəyişib. Spiker tezliklə Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişini imzalanacağına inamını ifadə edib. Şuşa şəhərinin "Türk Dünyasının Mədəniyyət paytaxtı" seçildiyini xatırladan Sahibə Qafarova diqqətə çatdırıb

ki, hazırda böyük quruculuq işləri aparılan Şuşa şəhəri yenidən öz intibah dövrünə qədəm qoyacaq və türk dünyası ədəbiyyatına və mədəniyyətinə dəyərli töhfələr verəcək.

Somimi sözlərə görə minnətdarlığını bildiren Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti Darhan Kızıralı 8 il əvvəl bu vəzifəyə seçilərkən də ilk səfərinə Bakıya etdiyini xatırlayıb. Qonaq təşkilata rəhbərlik etdiyi dövrdə görülmüş işlərdən danışıb, akademiyanın fəaliyyətinə verdiyi dəstəyə görə Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova və deputatlara təşəkkürünü ifadə edib.

Azərbaycanın türk dünyasının birliyində xüsusi rol oynadığını deyən qonaq, ölkəmizin Prezidenti İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı altında Vətən müharibəsində zəfərinin

bütün türk dünyasının bayramı kimi qeyd olunduğunu diqqətə çatdırıb. Darhan Kızıralı Beynəlxalq Türk Akademiyasının 2019-cu ilin yanvarında Azərbaycan ərazilərində türklərin ortaq tarixinə aid maddi və mədəni irsin türk dünyasının mütəxəssislərinin birgə iştirakı ilə araşdırılmasını və nəticələrinin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunmasını nəzərdə tutan "Qafqazda Türk izləri" layihəsi çərçivəsində görülmüş və bundan sonra görülmək istənilən işlərdən danışıb. Qonaq ölkəmizdə keçirilən IX Qlobal Bakı Forumunun əhəmiyyətini qeyd edib, Azərbaycanın elm və intellekt mərkəzinə çevrildiyini bildirib.

Görüşdə tərəfləri maraqlandıran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti İstanbulda səfərdə olacaq

İyunun 19-da Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti "Parlamentlər, Miqrasiya və Qaçqınlar üzrə Qlobal Sazişlər: Daha güclü beynəlxalq əməkdaşlıq və milli icraya necə nail olmalı" mövzusunda keçiriləcək konfransda iştirak etmək üçün

Türkiyənin İstanbul şəhərinə səfər edəcək. Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, tədbir Parlamentlararası İttifaqın və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilir. Milli Məclisin Sədri konfransda çıxış edəcək.

Tədbirdə Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, Türkiyə ilə parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Əhliman Əmiraslanov və digər rəsmi şəxslər iştirak edəcəklər.

"Azərbaycan"

Fermerlərə dəyən zərər ödənilir

Təbii ki, sığortaları varsa

Son dövrlər kənd təsərrüfatında çalışanların güzəştli kreditlərlə təmin edilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Dövlətin ayırdığı güzəştli kreditlərin 80 faizə qədər regionlarda fəaliyyət göstərən sahibkarlara verilir. Bölgələrdə çalışan sahibkarların böyük əksəriyyəti isə kənd təsərrüfatı ilə məşğul olur. Bütün bunlar noticosiz qalmır. Məsələn, 2020-ci il müqayisədə keçən il kənd təsərrüfatında ümumi məhsul istehsalı 3,4 faiz artıb.

Son 18 ildə aqrar sektorda ən çox artım müşahidə edilən sahələrdən biri meyvəçilikdir. Ötən mövsüm meyvə istehsalının 2 dəfə artması da bunu sübut edir. Bu da onu təsdiqləyir ki, Azərbaycanın aqrar sektorunda məhsul istehsalında meyvəçiliyin özünəməxsus yeri var. Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında da meyvənin çəkisi yüksəkdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin verdiyi məlumata görə, cari ilin yanvar-aprel aylarında kənd təsərrüfatında ümumi məhsul faktiki qiymətlərlə dəyəri 1 milyard 685,2 milyon manat olmuşdur ki, onun da 1 milyard 540 milyon manatlığı heyvandarlıq, 145,2 milyon manatlığı bitkiçilik məhsullarının payına düşüb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatı məhsullarının

istehsalı 3,6, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 2,8, bitkiçilik məhsulları üzrə 14,8 faiz artıb. Göründüyü kimi, kənd təsərrüfatında ən çox artım bitkiçilikdədir.

Amma bitkiçilik eyni zamanda təbii fəlakətdən daha çox ziyan çəkən sahədir. Bu üzdən kənd təsərrüfatında əkin sahələrinin və meyvə bağlarının sığortalanmasına ehtiyac var. Ona görə də dövlət kəndliyə güzəştli sığortadan yararlanmaq üçün əlverişli imkan yaradır. Məsələn, 10 min manatlıq məhsul gözlənilən badam bağının bəzi üzrə sığortalanması ölkənin regionlarından asılı olaraq 156-295 manat arasında dəyişir. Bu məbləğin yarısını, yəni 78-148 manatını fermer, qalan hissəsini dövlət ödəyir. Müqayisə üçün deyək ki, kəndli

10 min manatlıq məhsulunu təbii və texnogen qəza nəticəsində itirərsə, 78-148 manat əvəzində 9 min manat sığorta ödənişi ala bilər.

Cari ilin əvvəlindən havaların qeyri-sabit keçməsi, gözlənilməyən təbii hadisələrin baş verməsi nəticəsində 67-68 min hektar əkin sahəsinə ziyan dəyib.

Bu il zərər dəymiş əkin sahələri Şəki-Zaqatala, cənub bölgələrində, Aran rayonları və digər müxtəlif ərazilərdə yerləşir. Elə Qubstan və Şəkinin özündə qasırğa və fırtına nəticəsində əkin sahələrinə kifayət qədər zərər dəyib.

Hazırda bu ziyanın qiymətləndirilməsi aparılır. Qeyd edək ki, aqrar sığorta mexanizmi çərçivəsində zərərli rəqlərin qiymətləndirilməsi iki mərhələdə həyata keçirilir. Birinci mərhələdə hadisə baş verən kimi fonda bildirilir və qurumun səhəvi mütəxəssisləri hadisə yerinə gedir, qeydiyyat aparır, lazımi məlumatlar toplayırlar. İkinci mə-

rhələdə isə hansı ərazilərə nə qədər zərər dəydiyini qiymətləndirilir.

Fond sədrinin sözlərinə görə, zərərlərin düzgün qiymətləndirilməsi üçün Türkiyənin TARSİM təşkilatına müraciət edib onlardan ekspert dəstəyi istəyiblər. Azərbaycana Türkiyədən 10 yüksək səviyyəli, peşəkar mütəxəssis gələrək ölkəmizdə zərər dəymiş əraziləri qanş-qarış gəzib və zərərləri fermerlərimizlə birgə araşdırıb təhlil edirlər. Yəqin ki, qiymətləndirmə iyun ayının sonuna qədər yekunlaşacaq və iyul-avqust ayları ərzində fermerlərimizə ödənişlər ediləcək.

F.Sadıqov əlavə edib ki, aqrar sığorta mexanizmi çərçivəsində ölkədə əkinə yararlı ərazilərin 287 min hektarı sığortalanıb. Bu da ölkə üzrə ümumi əkin ərazilərinin 15, buğda və arpa əkinlərinin 15-16 faizə qədər barəbərdir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Qlobal dünya nizamına töhdidlər" mövzusunda keçirilən IX Qlobal Bakı Forumu və tədbirdə dövlətimizin başçısının söylədiyi nitqində verdiyi mesajlar dünya mətbuatının da diqqət mərkəzindədir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, xarici KİV-də dərc olunan çoxsaylı materiallarda forumun əhəmiyyəti vurğulanır. Qeyd edilir ki, bu forum hazırda dünyanı narahat edən problemlərin həlli yollarının müzakirəsi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Diqqətə çatdırılıb ki, forumda, həmçinin Azərbaycan Prezidentini tərəfindən Ermənistanla mühüm mesajlar verilib.

Qardaş Türkiyənin Anadolu və İHA xəbər agentlikləri, "TRT Haber", "A Haber", "Haber Global" telekanalları, "Yeni

IX Qlobal Bakı Forumu dünya mətbuatının diqqət mərkəzindədir

şafak", "Sabah", "Hürriyyət" və digər qəzetlər, həmçinin əyalətlərdə fəaliyyət göstərən media qurumları yaydıqları xəbərlərdə Bakı Forumunda ali səviyyəli qonaqların iştirak etmələrinə diqqət çəkiliblər.

Ukrayna və Moldovanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələri də IX Qlobal Bakı Forumunu geniş işıqlandırbılar.

Moldovanın "Point.md", Ukraynanın "RBK-Ukrayna", "5.ua", "Pryamiy" və digər xəbər portallarında IX Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimi haqqında məqalələr yayımlanıb. Məqalələrdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, Ukraynanın sabiq Prezidenti Petro Poroshonkonun çıxışlarına geniş yer verilib.

"Qlobal dünya nizamına töhdidlər" mövzusunda keçirilən IX Qlobal Bakı Forumu Gürcüstan mətbuatının da diqqət mərkəzində olub.

Gürcüstanın "24news.ge", "interpress.ge", "aktual.ge", "gaxa.ge", "kavkasia.net" informasiya portalları, "1tv.ge" televiziya Azərbaycan Prezidentinin forumdakı çıxışından xəbərlər yayıblar.

Misir mətbuatı IX Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasiminə və panel iclaslarında toxunulan mövzulara dair xəbərlərə geniş yer ayırıb.

Misirin "Əl Diploması" portalı AZƏRTAC-a istinadla Prezident İlham Əliyevin forumdakı nitqinin ərəb dilində tam mətnini yerləşdirib.

Rəsmi MENA agentliyi, "Əl Əhram", "Əl Masr Əl Yom", "Cümhuriyyə" kimi nüfuzlu qəzetlər isə Azərbaycan Prezidentinin forumda iştirak edən Ərəb Dövlətləri Liqasının baş katibi Əhməd Əbul Qeyti qəbul etməsi və Bakı Forumunun "Yaxın Şərqdə ərəb və müsəlman dünyasına sülh, təhlükəsizlik və inkişaf axtarışı" mövzusunda həsr olunmuş panel iclası haqqında xəbərlər yayıblar.

Misirin digər nüfuzlu qəzeti olan "Əl Şuruq" forum çərçivəsində "Qlobal təhlükəsizliyin inşası və sülh üçün perspektivlər" mövzusunda keçirilən panel iclasında Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi-Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Ha-

cıyevin çıxışının qısa xülasəsini dərc edib. Qəzetin materialında diqqətə çatdırılıb ki, H.Hacıyev Azərbaycanın ATƏT-in və BMT-nin üzvü olduğu halda işğala məruz qaldığını, heç bir təşkilat və qurumun Ermənistanı təcavüzkar adlandırmadığını bildirib. O əlavə edib ki, ölkəmiz BMT-nin 4 qətnaməsini öz gücü hesabına yerinə yetirirdi.

Ərəbdilli oxuculara məlumat verilib ki, Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi yalnız üç ölkənin - Türkiyə, Pakistan və Sudiyyə Ərəbistanı Krallığının işğalçı Ermənistanla heç bir əlaqə qurmadığını qeyd edib. O vurğulayıb ki, çoxtərəfli yanaşma inkişaf etdirilməli, BMT-nin Nizamnaməsi yenidən işlənilib hazırlanmalıdır.

Yaponiyanın "ajmedia.jp" portalı yapon və ingilis dilində yaydığı məlumatlarda Azərbaycan Prezidentinin forumdakı çıxışına xüsusi yer verib. Yazılarda Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinə oynadığı rol, ATƏT-in Minsk qrupu, regional əməkdaşlıq və bu istiqamətdə görülən işlər, Ermənistan tərəfinin destruktiv mövqeyi barədə fikirləri əksini tapıb.

Prezident İlham Əliyevin çıxışına istinadla qeyd olunub ki, Avropada enerji təminatı ilə bağlı vəziyyət kəskin dəyişib və Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatlarına tələbat artıb.

Məlumatlarda, həmçinin Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın "yaşıl enerji" zonasına və bərpaolunan enerji sahəsində beynəlxalq enerji bazarında ciddi oyunçuya çevriləcəyi barədə fikri də yer alıb.

"Qlobal dünya nizamına təhdidlər"

GLOBAL BAKI FORUMU 18-19 İYUN 2022 BAKI, AZƏRBAYCAN NİZAMI GƏNCƏVİ BEYNƏLXALQ MƏRKƏZİ

Bakı Forumu çərçivəsində "Qloballaşma və artan bərabərsizliklər" mövzusunda müzakirələr aparılıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində iyunun 18-də daha dörd panel iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, BMT-nin Ukrayna üzrə sabiq rezident əlaqələndiricisi Fransis O'Donnellin moderatorluğu ilə "Qloballaşma və artan bərabərsizliklər" mövzusunda keçirilən panel iclasında diqqətin iqtisadi bərabərsizliklər üzərində cəmləndirilməsi, azlıqlara qarşı ayrı-seçkilikdən irəli gələn bərabərsizliklər, sərəvət və gəlirlərdə qeyri-bərabərliklər, varlılar üçün vergi sığınacaqlarının qarşısının alınması və vergi sistemində daha böyük bərabərlik yaradılması məqsədilə qlobal vergi rejiminin dəyişdirilməsi, müvafiq konvensiyalarda təsbit edilmiş qlobal vergi tədbirlərinin səmərəli şəkildə həyata keçirilməsi, bu sahədə görülən tədbirlərin istənilən məsələdə və hesablamada ən aztəminatlı təbəqə olaraq qalan yoxsullara fayda verməsinin nə dərəcədə təmin edilə bilməsi, həmçinin digər məsələlərə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Panel müzakirələrində Dünya Bankının sabiq vitse-prezidenti Mats Karlsson, Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbraylov, Ekvadorun sabiq Prezidenti Rosaliya Arteqa Serano, UNESCO-nun 36-cı Baş Konfransının prezidenti, Macarıstanın BMT və UNESCO üzrə sabiq səfiri, "Women4Diplomacy"-nin qurucusu Katalin Bogayay, Dünya İncəsənət və Elm Akademiyasının prezidenti Qari Ceykob, Latviyanın sabiq Baş naziri Laimdota Strauyuma və Rumıniyanın sabiq Prezidenti Emil Konstantinesku iştirak ediblər.

Dünya Bankının sabiq vitse-prezidenti Mats Karlsson IX Qlobal Forumunun təşkilinə görə Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinə təşəkkür edib.

O, qloballaşmanın deyil, yanlış idarəçiliyin bərabərsizliyi gətirdiyini bildirərək deyib: "İndiyə qədər dünyada belə çağırışlar çox olmayıb. Biz qloballaşmaya daha böyük önəm verməliyik".

M.Karlsson qeyd edib ki, azlıqların hüquqlarının təmin edilməsi qarşısında duran əsas məsələlərdən biridir. Bunun həll edilməsi müəyyən problemlərə yol açır.

BMT, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı institutları arasında əlaqələndirmə praktiki əhəmiyyət kəsb edir. Ümumdünya Ticarət Təşkilatı qloballaşmanın həyata keçirən əsas təsisatdır.

Sonra çıxış edən Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbraylov bildirib ki, ölkə sisteminin dayanıqlılığını artırmaq əhalinin iqtisadiyyata, gəlirlərə əlçatanlığını təmin etmək lazımdır. Nazir dünyada gəlir mənfəətinin bərabərsizliyinin hələ də davam etdiyini diqqətə çatdırıb.

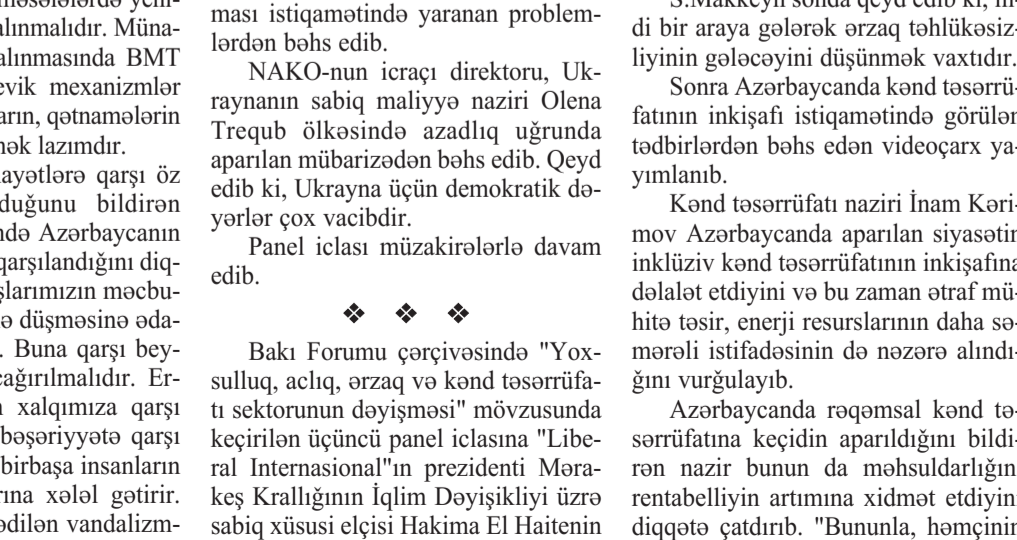
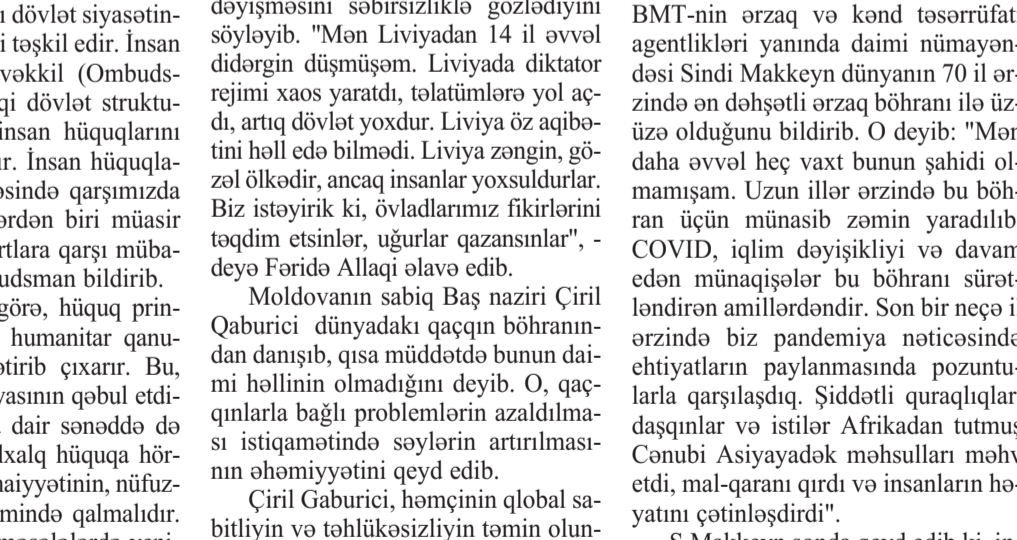
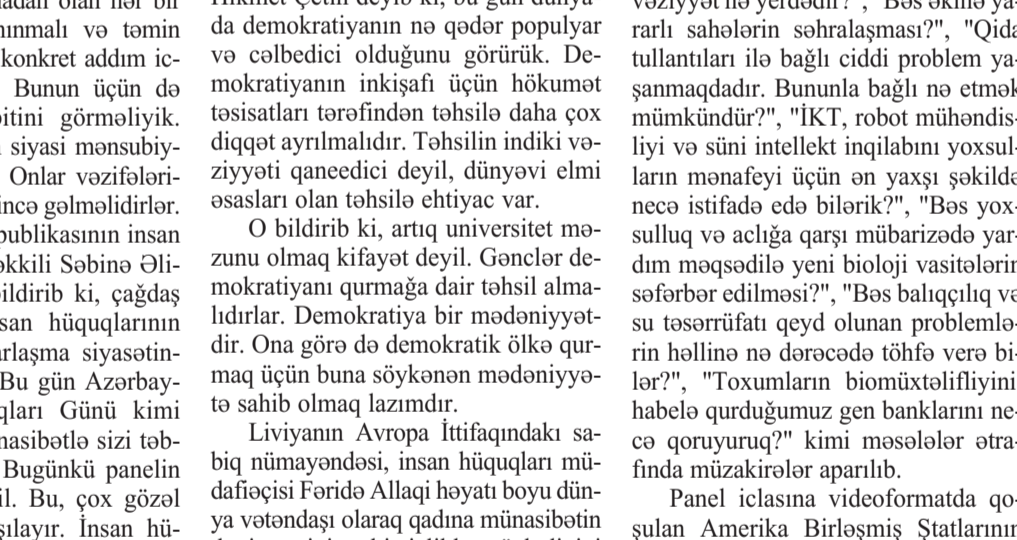
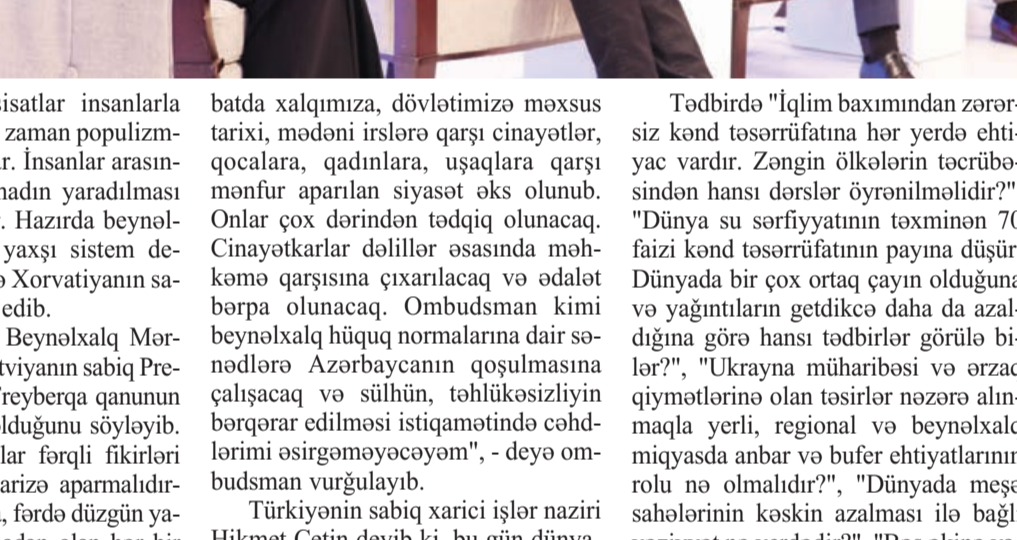
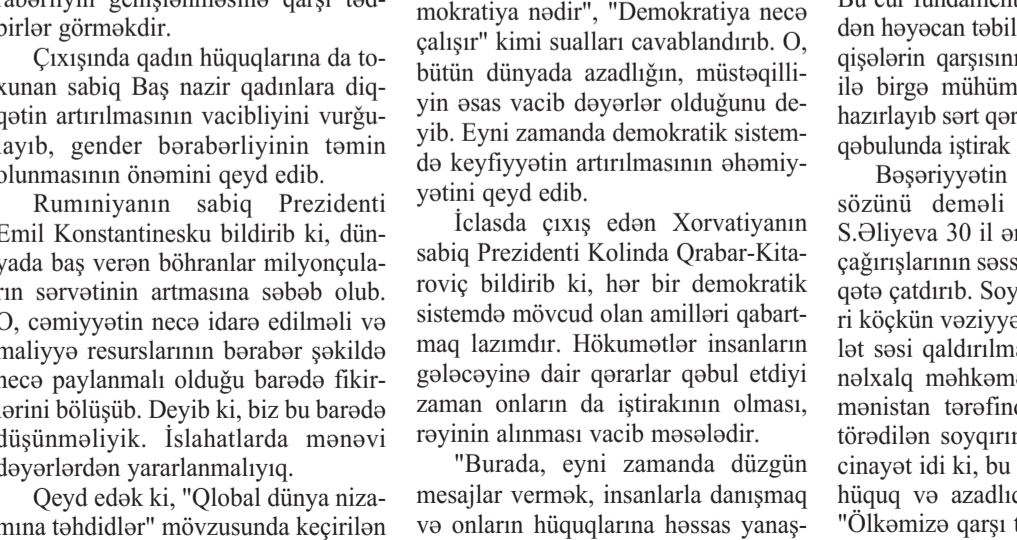
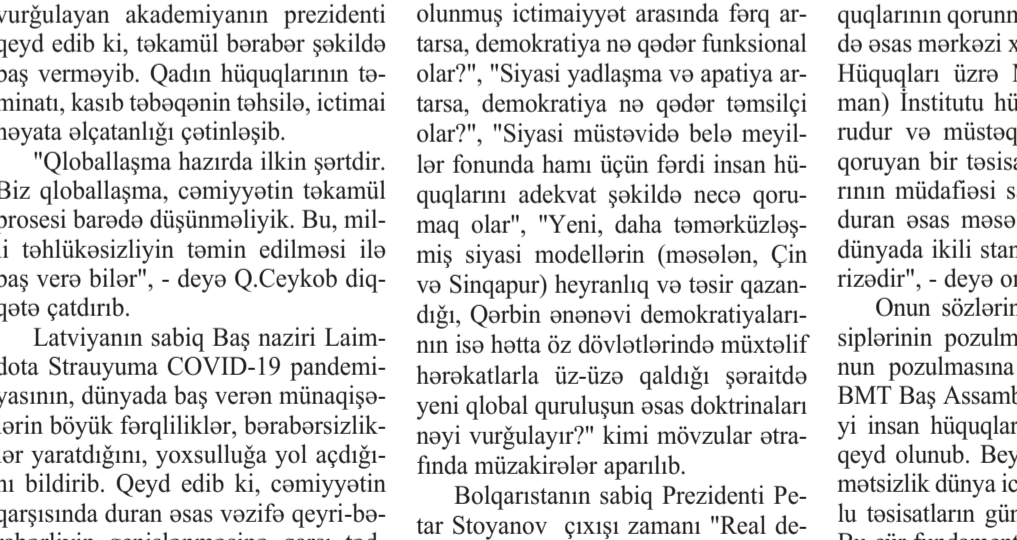
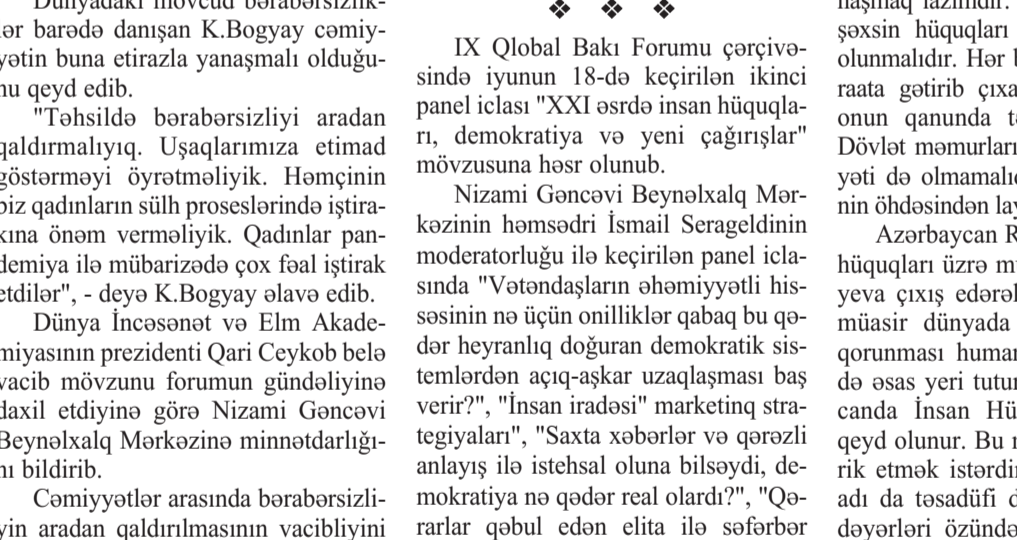
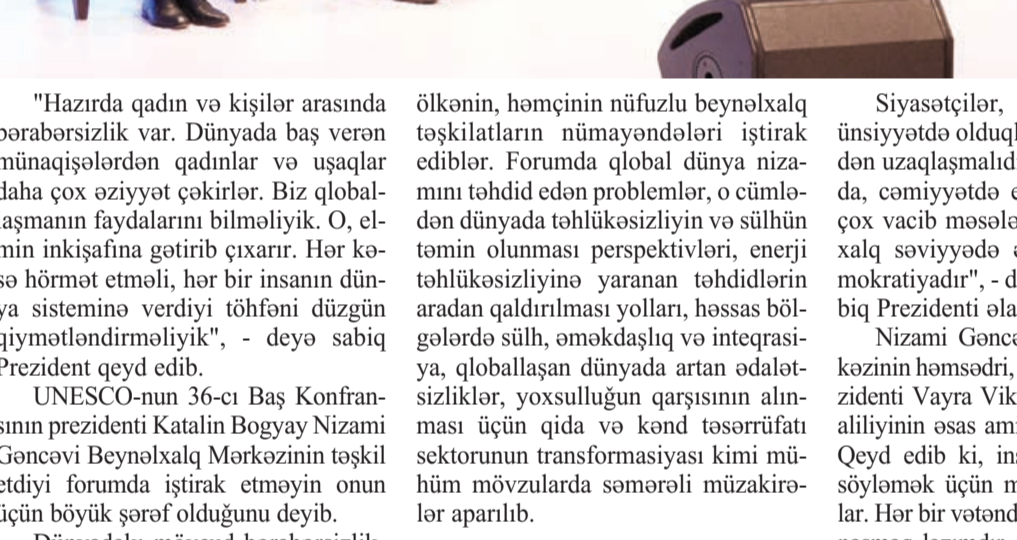
Ölkəmizin vergi sahəsi barədə danışan M.Cəbraylov bildirib ki, Azərbaycan vergi sahəsi ilə bağlı müəyyən normativ sənədlərin hazırlanması üzərində çalışır.

M.Cəbraylov cəmiyyətin dəyərlərinə də diqqət yetirməyini vacibliyini vurğulayıb. O, vergilərin ölkədəki şəraitə uyğunlaşması olduğunu deyib. Vurğulayıb ki, bununla bağlı qanunvericilik aktlarının təkmilləşdirilməsi davam etdiriləcək.

"Azərbaycan üçün əsas məsələ öz yurdlarından didərgin düşmüş qaçqın və məcburi köçkünlərin problemlərini həll edilməsi, əhalinin həssas təbəqəsinin yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsidir. Ölkəmizin əsas siyasəti yaranan boşluqları birləşdirən körpü yaratmaqdır. Biz daxili siyasətimizi inklüzivliyə doğru yönəldtik", - deyə nazir qeyd edib.

Mikayıl Cəbraylov Azərbaycan hökumətinin əhalinin yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsini, tələblərinin təhsil alması üçün maliyyə vəsaitlərinin artırılmasına önəm verdiyini də diqqətə çatdırıb.

Ekvadorun sabiq Prezidenti Rosaliya Arteqa Serano çıxışında dünyada bərabərsizliyin təhsilə və sağlamlığa ən böyük təhdidi olduğunu deyib. Deyib ki, cəmiyyətin inkişafının davamlı olması təhsilin keyfiyyətindən asılıdır. Həmçinin diqqətə çatdırılıb ki, vergi sistemi bərabərsizliyə nəzarət edən meyar olmalıdır.

miş olur. Bu da dayanıqlılığın təmin olunmasında mühüm amildir. Azərbaycan kənd təsərrüfatının rəqəmsal transformasiyasında model rolunu oynayır. Qlobal problemlər tək bir ölkə qarşısında duran məsələ deyil. Mövcud problemlər birgə tədbirlərin görülməsinə ehtiva edir", - deyə nazir əlavə edib.

Mavritaniyanın sabiq Prezidenti Amina Qurib-Fakim Afrikada istehsal edilən məhsulların 70 faizinin kiçik sahibkarların payına düşdüyünü bildirib.

Gonclerin 55 faizinin qitəni tərk etmək niyyətində olduğunu qeyd edən sabiq prezident onları kənd təsərrüfatı sektorunda saxlamağın mümkün olmadığını deyib.

"Ukraynada baş verən hadisələr Afrikaya da təsir edəcək. Oduq ki, Afrikada ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri daha çox təmin olunmalıdır. İqlim dəyişikliklərinin nəticələri, su qıtlığı qarşısında acizlik. ərzaq təhlükəsizliyi, açıq, yoxsulluq məsələləri ön plandadır. Afrika biomüxtəliflik baxımından kifayət qədər zəngindir. Lakin iqlim dəyişiklikləri fonda biomüxtəlifliyin müəyyən növləri risk altına düşür", - deyə sabiq Prezident qeyd edib.

Afrikada kənd təsərrüfatında əsas qadınların çalışdığı bildirən Amina Qurib-Fakim fermerlərin kapitala və texnologiyalara çıxışının təmin ediləcəyi təqdirdə, kənd təsərrüfatının sürətli inkişafına nail olmağın mümkün olduğunu diqqətə çatdırıb.

ABŞ-ın Türkmənistanlı sabiq səfiri Allan Mustard dünya əhalisinin 50 faizinin gündəlik 6 dollarla, dörd-dəbirin isə dörd dollardan az məaşa yaşadığını qeyd edib. Onun sözlərinə görə, qida təhlükəsizliyinin zəifləməsi dünyada açlığa yol açır.

A.Mustard dünyada torpaqların və əkin sahələrinin düşdüyü idarə edilməsinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm rol oynadığını da vurğulayıb.

Dünyada 3 milyard insanın kifayət qədər ərzaq təmin olunmadığını deyən Dünya ərzaq Fondunun prezidenti Barbara L.Stinson son illərdə ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı vəziyyətin çox acınacaqlı olduğunu qeyd edib. O bildirib: "Bizim üçün ərzağın təkəmə cəmiyyəti deyil, keyfiyyəti və əlçatanlığı da önəmlidir. ərzaq təhlükəsizliyinin təmin üçün COVID-19 pandemiyası, iqlim dəyişmələri və münasibliklər qarşısının alınması üçün tədbirlər görülməlidir. Qlobal qida təhlükəsizliyi çağırışlarının həlli yollarını tapmalıyıq".

O, Azərbaycanı ilk dəfə səfər etdiyini və forumun mövcud problemlərin həllinə töhfə verəcəyini inandığını bildirdi.

Panel iclası müzakirələrlə davam edib.

IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində "Gonclər danışıq, biz dinləyək" mövzusunda keçirilən panel iclasına moderatorluğu 2005-2010-cu illərdə Ukraynanın birinci xanımı olmuş Katerina Yuşenko edib.

K.Yuşenko çıxışında Ukraynadakı siyasi vəziyyəti, Suriya, Ukrayna böhranları, qlobal su çatışmazlığı və digər məsələlərə toxunub. Bildirib ki, bu gün Suriyada, Ukraynada, Sudaqda, Yəməndə uşaqlar ağlayır. Biz ilk növbədə goncləri dinləməliyik. Biz gənc liderlərin şəbəkəsini təsis etməyə çalışırıq. Panel çərçivəsində gənc liderlərimizin müzakirəsi olacaq.

Təhlükəsizliklə bağlı müzakirələrə isə gənc liderlərdən Vahid Əliyev moderatorluq edib.

Müzakirələr zamanı beynəlxalq təsisatlarla işlətlərin aparılmasının vacibliyi qeyd olunub. Ukraynalı gənc Taras Yuşenko təhlükəsizlik strukturlarında işlətlərin zəruri hesab edib. O, BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvlərinin dəyişməli, onların sayının artırılması olduğunu vurğulayıb. Deyib ki, Cənubi Amerika, Afrika və Asiyadan ölkələr Təhlükəsizlik Şurasında təmsil olunmalıdır".

Gənc liderlərdən Neal Kaldvel Ukraynada böhran dünyada ərzaq təhlükəsizliyinə təsirindən danışdı.

Digər çıxış edənlər iqtisadiyyat, texnologiya və ətraf mühitlə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

Bununla da "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində keçirilən panel iclasına başa çatıb.

"Hazırda qadın və kişilər arasında bərabərsizlik var. Dünyada baş verən münasiblərdən qadınlar və uşaqlar daha çox əziyyət çəkirlər. Biz qloballaşmanın faydalarını bilməliyik. O, elmin inkişafına gətirib çıxarır. Hər kəsə hörmət etməli, hər bir insanın dünyaya sistemini verdiyi töhfəni düzgün qiymətləndirməliyik", - deyə sabiq Prezident qeyd edib.

UNESCO-nun 36-cı Baş Konfransının prezidenti Katalin Bogayay Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkil etdiyi forumda iştirak etməyin onun üçün böyük şərəf olduğunu deyib.

Dünyadakı mövcud bərabərsizliklər barədə danışan K.Bogayay cəmiyyətin buna etirazla yanaşmalı olduğunu qeyd edib.

"Təhsildə bərabərsizliyi aradan qaldırmaq lazımdır. Uşaqlarımıza etimad göstərməyi öyrətməliyik. Həmçinin biz qadınların sülh proseslərində iştirakına önəm verməliyik. Qadınlar pandemiya ilə mübarizədə çox fəal iştirak edirlər", - deyə K.Bogayay əlavə edib.

Dünya İncəsənət və Elm Akademiyasının prezidenti Qari Ceykob belə vacib mövzunu forumun gündəliyinə daxil etdiyini görə Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinə minnətdarlığını bildirdi.

Cəmiyyətlər arasında bərabərsizliyin aradan qaldırılmasının vacibliyini vurğulayan akademiklərin prezidenti qeyd edib ki, təkamül bərabər şəkildə baş verməyib. Qadın hüquqlarının təminatı, kasıb təbəqənin təhsil, ictimai həyata əlçatanlığı çətinləşib.

"Qloballaşma hazırda ilkin şərtdir. Biz qloballaşma zamanı təkamül prosesi barədə düşünməliyik. Bu, milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi ilə baş verə bilər", - deyə Q.Ceykob diqqətə çatdırıb.

Latviyanın sabiq Baş naziri Laimdota Strauyuma COVID-19 pandemiyasının, dünyada baş verən münasiblərdən böyük fərqliliklər, bərabərsizliklər yaratdığını, yoxsulluğa yol açdığını bildirdi. Qeyd edib ki, cəmiyyətin qarşısında duran əsas vəzifə qeyri-bərabərliyin genişlənməsinə qarşı tədbirlər görməkdir.

Çıxışında qadın hüquqlarına da toxunan sabiq Baş nazir qadınlarla diqqət artırılmasının vacibliyini vurğulayıb, gender bərabərliyinin təmin olunmasının önəmli qeyd edib.

Rumıniyanın sabiq Prezidenti Emil Konstantinesku bildirib ki, dünyada baş verən böhranlar milyonların sərətindən artmasına səbəb olub. O, cəmiyyətin necə idarə ediləcəyi və maliyyə resurslarının bərabər şəkildə necə paylanması barədə fikirlərini bölüşüb. Deyib ki, biz bu barədə düşünməliyik. İşlətlərdə manovri dəyərlərdən yararlanmalıyıq.

Qeyd edək ki, "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda keçirilən Qlobal Bakı Forumunda 50-dən çox

Siyasətçilər, təsisatlar insanlarla ünsiyyətdə olduqları zaman populyarlaşdırılır. İnsanlar arasında təhdid edən problemlər, o cümlədən dünyada təhlükəsizliyin və sülhün təmin olunması perspektivləri, enerji təhlükəsizliyinə yaranan təhdidlərin aradan qaldırılması yolları, həssas bölgələrdə sülh, əməkdaşlıq və inteqrasiya, qloballaşan dünyada artan ədalət-sizliklər, yoxsulluğun qarşısının alınması üçün qida və kənd təsərrüfatı sektorunun transformasiyası kimi mühüm mövzularda səmərəli müzakirələr aparılıb.

IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində iyunun 18-də keçirilən ikinci panel iclası "XXI əsrdə insan hüquqları, demokratiya və yeni çağırışlar" mövzusunda həsr olunub.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri İsmail Serageldinin moderatorluğu ilə keçirilən panel iclasında "Vətəndaşların əhəmiyyətli hissəsinin nə üçün onilliklər qabaqda qədər heyranlıq doğuran demokratik sistemlərdən açıq-aşkar uzaqlaşması baş verə bilər", "İnsan iradəsi" marketing strategiyaları", "Saxta məhsullar və qorəzli anlayış ilə istehsal oluna bilsəydi, demokratiya nə qədər real olardı?", "Qoralar qəbul edən elitə ilə səfərbər olunmuş ictimaiyyət arasında fərq artarsa, demokratiya nə qədər funksional olar?", "Siyasi yadlaşma və apatiya arınarsa, demokratiya nə qədər təmsilçi olar?", "Siyasi müstəvidə belə meyillər fonunda hamı üçün fərdi insan hüquqlarını adekvat şəkildə necə qorumaq olar?", "Yeni, daha təmizləşmiş siyasi modellərin (məsələn, Çin və Sinqapur) heyranlıq və təsir qazandıq. Qərbin ənənəvi demokratik sistemlərinə isə hətta öz dövlətlərində müxtəlif hərəkatlarla üz-üzə qaldığı şəraitdə yeni qlobal quruluşun əsas doktrinaları nəyi vurğulayır?" kimi mövzulər ətrafında müzakirələr aparılıb.

Bolqarıstanın sabiq Prezidenti Petar Stoyanov çıxışı zamanı "Real demokratiya nədir", "Demokratiya necə çalır?" kimi sualları cavablandırıb. O, bütün dünyada əzədləşmiş, müstəqilliyin əsas vacib dəyərlər olduğunu deyib. Eyni zamanda demokratik sistemdə keyfiyyətin artırılmasının əhəmiyyətini qeyd edib.

İclasda çıxış edən Xorvatiyanın sabiq Prezidenti Kolinda Qrabar-Kitarçeviç bildirdi ki, hər bir demokratik sistemdə mövcud olan amilləri qabartmaq lazımdır. Hökumətlər insanların gələcəyinə dair qərarlar qəbul etdiyi zaman onları da iştirakının olması, rəyinin alınması vacib məsələdir.

"Burada, eyni zamanda düzgün mesajlar vermək, insanlarla danışmaq və onların hüquqlarına həssas yanaşmaq lazımdır.

Siyasətçilər, təsisatlar insanlarla ünsiyyətdə olduqları zaman populyarlaşdırılır. İnsanlar arasında təhdid edən problemlər, o cümlədən dünyada təhlükəsizliyin və sülhün təmin olunması perspektivləri, enerji təhlükəsizliyinə yaranan təhdidlərin aradan qaldırılması yolları, həssas bölgələrdə sülh, əməkdaşlıq və inteqrasiya, qloballaşan dünyada artan ədalət-sizliklər, yoxsulluğun qarşısının alınması üçün qida və kənd təsərrüfatı sektorunun transformasiyası kimi mühüm mövzularda səmərəli müzakirələr aparılıb.

IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində iyunun 18-də keçirilən ikinci panel iclası "XXI əsrdə insan hüquqları, demokratiya və yeni çağırışlar" mövzusunda həsr olunub.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri İsmail Serageldinin moderatorluğu ilə keçirilən panel iclasında "Vətəndaşların əhəmiyyətli hissəsinin nə üçün onilliklər qabaqda qədər heyranlıq doğuran demokratik sistemlərdən açıq-aşkar uzaqlaşması baş verə bilər", "İnsan iradəsi" marketing strategiyaları", "Saxta məhsullar və qorəzli anlayış ilə istehsal oluna bilsəydi, demokratiya nə qədər real olardı?", "Qoralar qəbul edən elitə ilə səfərbər olunmuş ictimaiyyət arasında fərq artarsa, demokratiya nə qədər funksional olar?", "Siyasi yadlaşma və apatiya arınarsa, demokratiya nə qədər təmsilçi olar?", "Siyasi müstəvidə belə meyillər fonunda hamı üçün fərdi insan hüquqlarını adekvat şəkildə necə qorumaq olar?", "Yeni, daha təmizləşmiş siyasi modellərin (məsələn, Çin və Sinqapur) heyranlıq və təsir qazandıq. Qərbin ənənəvi demokratik sistemlərinə isə hətta öz dövlətlərində müxtəlif hərəkatlarla üz-üzə qaldığı şəraitdə yeni qlobal quruluşun əsas doktrinaları nəyi vurğulayır?" kimi mövzulər ətrafında müzakirələr aparılıb.

Bolqarıstanın sabiq Prezidenti Petar Stoyanov çıxışı zamanı "Real demokratiya nədir", "Demokratiya necə çalır?" kimi sualları cavablandırıb. O, bütün dünyada əzədləşmiş, müstəqilliyin əsas vacib dəyərlər olduğunu deyib. Eyni zamanda demokratik sistemdə keyfiyyətin artırılmasının əhəmiyyətini qeyd edib.

İclasda çıxış edən Xorvatiyanın sabiq Prezidenti Kolinda Qrabar-Kitarçeviç bildirdi ki, hər bir demokratik sistemdə mövcud olan amilləri qabartmaq lazımdır. Hökumətlər insanların gələcəyinə dair qərarlar qəbul etdiyi zaman onları da iştirakının olması, rəyinin alınması vacib məsələdir.

"Burada, eyni zamanda düzgün mesajlar vermək, insanlarla danışmaq və onların hüquqlarına həssas yanaşmaq lazımdır.

Siyasətçilər, təsisatlar insanlarla ünsiyyətdə olduqları zaman populyarlaşdırılır. İnsanlar arasında təhdid edən problemlər, o cümlədən dünyada təhlükəsizliyin və sülhün təmin olunması perspektivləri, enerji təhlükəsizliyinə yaranan təhdidlərin aradan qaldırılması yolları, həssas bölgələrdə sülh, əməkdaşlıq və inteqrasiya, qloballaşan dünyada artan ədalət-sizliklər, yoxsulluğun qarşısının alınması üçün qida və kənd təsərrüfatı sektorunun transformasiyası kimi mühüm mövzularda səmərəli müzakirələr aparılıb.

IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində iyunun 18-də keçirilən ikinci panel iclası "XXI əsrdə insan hüquqları, demokratiya və yeni çağırışlar" mövzusunda həsr olunub.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri İsmail Serageldinin moderatorluğu ilə keçirilən panel iclasında "Vətəndaşların əhəmiyyətli hissəsinin nə üçün onilliklər qabaqda qədər heyranlıq doğuran demokratik sistemlərdən açıq-aşkar uzaqlaşması baş verə bilər", "İnsan iradəsi" marketing strategiyaları", "Saxta məhsullar və qorəzli anlayış ilə istehsal oluna bilsəydi, demokratiya nə qədər real olardı?", "Qoralar qəbul edən elitə ilə səfərbər olunmuş ictimaiyyət arasında fərq artarsa, demokratiya nə qədər funksional olar?", "Siyasi yadlaşma və apatiya arınarsa, demokratiya nə qədər təmsilçi olar?", "Siyasi müstəvidə belə meyillər fonunda hamı üçün fərdi insan hüquqlarını adekvat şəkildə necə qorumaq olar?", "Yeni, daha təmizləşmiş siyasi modellərin (məsələn, Çin və Sinqapur) heyranlıq və təsir qazandıq. Qərbin ənənəvi demokratik sistemlərinə isə hətta öz dövlətlərində müxtəlif hərəkatlarla üz-üzə qaldığı şəraitdə yeni qlobal quruluşun əsas doktrinaları nəyi vurğulayır?" kimi mövzulər ətrafında müzakirələr aparılıb.

S.Makkeyn sonda qeyd edib ki, indi bir araya gələrək ərzaq təhlükəsizliyinin gələcəyini düşünmək vaxtdır.

Sonra Azərbaycanı kənd təsərrüfatının inkişafı istiqamətində görülən tədbirlərdən bəhs edən videoçarx yayımlandı.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov Azərbaycanın aparılan siyasətin inklüziv kənd təsərrüfatının inkişafına dəstək olduğunu və bu zaman ətraf mühitə təsir, enerji resurslarının daha səmərəli istifadəsinin də nəzərə alınması vurğulayıb.

Azərbaycanda rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçidin aparıldığını bildiren nazir bunun da məhsuldarlığın, rentabelliyyətin artırılmasına xidmət etdiyini diqqətə çatdırıb. "Bununla, həmçinin gənc nəsli kənd təsərrüfatına cəlb et-

20 İyun Ümumdünya Qaçqınlar Günüdür

Günahsız qurbanların iztirablı günü

100 milyondan çox insan bu tarixi böyük itkilərlə qarşılayır

Dünyada müxtəlif səbəblərə görə ölkəsindən, evindən qaçqın düşən insanların sayı son dövrlərdə daha da artaraq 100 milyon nəfəri ötürüb. Ən təəssüflüsü də odur ki, belə insanların sayı hər ötən gün artır. Problemi diqqətdə saxlamaq üçün BMT tərəfindən 20 iyun tarixi Ümumdünya Qaçqınlar Günü elan olunub. Məqsəd insanların qaçqına çevrilməsinin qarşısını almaq, qaçqın düşənlərin həyat şəraitini diqqətdə saxlamaqdır.

Dünya əhalisinin 1 faizindən çoxu qaçqındır

BMT-nin Qaçqınlar üzrə Agentliyi olan BMT QAK-in yeni məlumatlarına görə, Efiopiya, Burkina Faso, Myanma, Nigeriya, Əfqanıstan və Konqo daxil olmaqla bir sıra ölkələrdə yeni zorakılıq dalğaları və ya münafiqələr nəticəsində 2021-ci ilin sonunadək dünya üzrə zorla didərgin salınmış insanların sayı 90 milyona çatıb. Ukraynadakı hərbi əməliyyatlar isə ölkə daxilində 8 milyon insanı didərgin salıb. Habelə Ukraynadan 6 milyondan çox insanın qaçqın düşməsi qeyd alınıb.

Dünya əhalisinin 1 faizindən çoxunu təşkil edən bu ümumi rəqəm dünyada əhali baxımından 14-cü olan ölkənin əhalisinin sayına bərabərdir.

Bu ilin Ümumdünya Qaçqınlar Günü kampaniyasının hər kəsin təhlükəsizlik axtarmaq hüququnun vürğulanması üzərində qurulması nəzərdə tutulub.

Azərbaycanda da Ümumdünya Qaçqınlar Günü qeyd olunması məqsədilə rəsmi tədbir olaraq, 20 iyun tarixindən etibarən bir həftə davam edəcək fotosərgi açılacaq. Fotosərgidə Azərbaycanı yaşayan hər öfqən qaçqının peşəkar işləri, eləcə də dünyada və Azərbaycanda didərginlik situasiyalarını əks etdirən fotosəkillər nümayiş olunacaq.

Bir milyona qədər soydaşımızı yurdunu tərk etmək məcburiyyətində qalmışdı

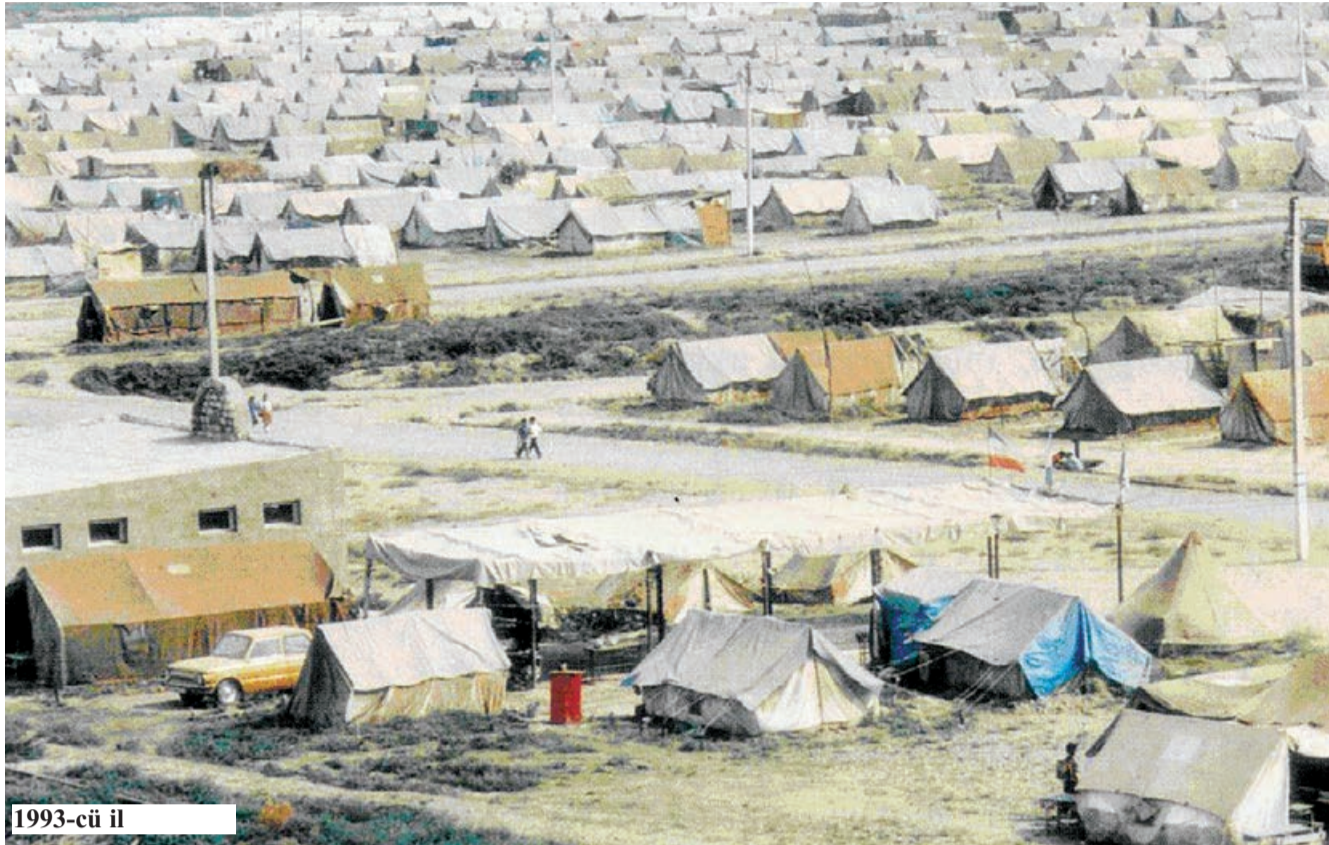
Dünyanın ən böyük məcburi köçkün əhalisindən birinə sahib olan Azərbaycan üçün Ümumdünya Qaçqınlar Günü xüsusi mənə daşıyır. 30 ilə yaxın idi ki, işğalçı Ermənistan tərəfindən torpaqlarımıza qarşı həyata keçirilən təcavüzkarlıq siyasəti bir milyona qədər soydaşımızı öz yurd-yuvalarını tərk etmək məcburiyyətində qoymuşdu. Öz vətənlərində didərginə çevrilən vətəndaşlarımız illərlə ağır məhrumiyyətlər içərisində çadır şəhərciklərində, vaqonlarda yaşamağa olmuşdu.

Qaçqın və məcburi köçkünə çevrilən soydaşlarımızın ilk dövrdə üzləşdiyi sosial problemlərin çoxluğu və onların həlli istiqamətində lazımı işlərin görülməməsi vəziyyəti daha da gərginləşdirmişdi. Yalnız 1993-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqı təkidli tələbi ilə Azərbaycanda hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra öz yurdlarından didərgin düşən soydaşlarımızın problemlərinin həlli dövlətimizin bir nömrəli prioriteti oldu, bu istiqamətdə mühüm strategiya müəyyənləşdirilib həyata keçirildi.

Azərbaycan dövləti on illər boyu təbasiya, heç bir xarici dəstək olmadan ölkədə ən ağır problemlərdən olan məcburi köçkünlərin problemlərini həlli, onların mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, məşğulluqlarının və həyatı vacib məsələlərinin yonuna qoyulması istiqamətində mühüm işlər həyata keçirdi.

Məcburi köçkünlərin böyük dayacağı

"Bu insanların məskunlaşdıqları yerlərdə yaşamaqları, ömək fəaliyyəti ilə məşğul olmaları üçün bütün imkanlardan istifadə edirik. Biz ölməzdən gələnini edirik ki, sizin yaşayışınız müəyyən qədər normal olsun. Amma aydındır ki, yerini, yurdunu itirmiş insanların yaşayışı çətindir. Bu, sizi də, bizi də incidir" deyən Ümummilli Lider bu problemə toxunaraq həmin insanların ağırlarını dəridən duyduğunu ifadə etmişdi.

1993-cü il

2022-ci il

Məhz Heydər Əliyevin xüsusi diqqəti sayəsində doğma yurtdan didərgin salınmış soydaşlarımızın qaçqı və problemlərinin həlli istiqamətində mühüm işlər görüldü. Ulu Öndər dəfələrlə çadır şəhərciklərinə yollandı, orada yaşayan insanların şəraitləri ilə şəxson tanış oldu, problemlərinin həlli istiqamətində mümkün olan bütün işləri gördü.

Təsədüfi deyil ki, Ümummilli Liderin əsasını qoyduğu yeni neft strategiyası sayəsində əldə edilən illərsə də məhz qaçqın və məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına yönəldildi, ən əsası isə, insanların acınacaqlı şəraitdə yaşamağa məcbur olduğu çadır düşərgələrinin ləğvinə başlandı.

Ulu Öndərin 2001-ci ilin 7 sentyabr tarixli "Azərbaycan torpaqlarının erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal nəticəsində Ağdam və Füzuli rayonlarından didərgin düşmüş və çadır düşərgələrində müvəqqəti yerləşdirilmiş məcburi köçkünlərin bir qisminin həmin rayonların ərazisində məskunlaşdırılması ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" və 13 may 2002-ci il tarixli "Biləsuvar rayonu ərazisində yerləşən beş çadır düşərgəsində məskunlaşmış məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" formalarının uyğun olaraq, Biləsuvar, Füzuli və Ağdam rayonlarının ərazisində 5081 ailədən ibarət 22800 məcburi köçkün üçün bütün zəruri sosial-texniki infrastrukturunu ilə birlikdə 20 qəsəbə salındı və Biləsuvar rayonu ərazisindəki 5 çadır düşərgəsi 2003-cü ilin iyun ayında ləğv edildi.

Bununla belə Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsas milli qəyəsi işğal altındakı torpaqlarımızın azad edilməsi və məcburi köçkünlüklə üzləşən soydaşlarımızın öz yurdlarına qaytarılması idi. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi fəaliyyətə başlayan andıçmə mərasimindəki çıxışı zamanı Heydər Əliyev bu barədə söyləmişdi: "Bizim ən əsas vəzifəmiz respublikanı müharibə vəziyyətindən çıxarmaq, işğal olunmuş torpaqların hamısını geri qaytarmaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, müstəqil respublikanın şəhərlərini təhlükəsizliyini təmin etmək, yurd-yuvasından didərgin düşmüş soydaşlarımızı, bacılarımızı, qardaşlarımızı öz doğma yerlərinə qaytarmaqdır..."

Cəmi 4 ilə Azərbaycandakı bütün çadır şəhərcikləri ləğv olundu

Prezident İlham Əliyev də fəaliyyətinin ilk gündən qaçqınların və məcburi köçkünlərin problemlərinin həllini başlıca vəzifə kimi müəyyən etmişdi. Hələ 2003-cü il prezident seçkiləri ərzində İlham Əliyevin programının əsas müddəası məhz bu məsələ idi. İlham Əliyev söz vermişdi ki, beş il ərzində Azərbaycanda bir dəfə də olsun çadır şəhərciyi qalmayacaq və cəmi 4 il ərzində, 2007-ci ildə bu böyük hədəfə nail olundu. Həmin vaxta qədər ölkənin demək olar ki, bütün yerlərində çadır şəhərcikləri var idi, məcburi köçkünlər çox yararsız vəziyyətdə yaşayırdılar. Onlar uzun illər vaqonlarda, vaqonların altında məskunlaşmışdılar. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2020-ci ilə qədər ölkədə məcburi köçkünlər üçün 100-dən çox qəsəbə-şəhərcik salındı. Ötən müddət ərzində Azərbaycanda 300 mindən çox məcburi köçkün mənzillərə, fərdi evlərə təmin olundu, həmçinin onların problemləri ardicil şəkildə öz həllini tapdı.

2020-ci ilin 28 mayında - Müstəqillik Günündə isə Prezident İlham Əliyev məcburi köçkünlərə 111-ci qəsəbəni erməngən etdi. Bakının Qaradağ rayonunda 1336 məcburi köçkün ailəsi üçün salınmış "Qobu Park-3" yaşayış kompleksinin açılışında çıxışında isə İlham Əliyev bir məsələyə xüsusi diqqət qoymuşdu. Dövlət başçısı vurğuladı ki, bütün Azərbaycan xalqı bilməlidir ki, bu, sizin üçün müvəqqəti yaşayış yeridir. Torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra biz bu torpaqlarda buna oxşar gözəl binalar, şəhərciklər tikəcəyik, ermənilər tərəfindən dağılmış şəhərlərimizi, kəndlərimizi yenidən quracağıq.

"Əziz keçmiş köçkünlər, siz artıq köçkün deyilsiniz..."

Prezident İlham Əliyevin məcburi köçkün soydaşlarımıza verdiyi vədin üstündən cəmi bir neçə ay ötdükdən sonra - 27 sentyabr 2020-ci ildə Azərbaycan tarixi torpaqlarını işğalçılarıdan azad etmək üçün haqq və ədalət savaşına qalxdı. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli Azərbaycan Ordusu 44 gün ərzində mənfur düşməni torpaqlarımızdan qovaraq onu məğlubiyətə sən

nədənə - kapitulyasiya aktına qol çəkməyə məcbur etdi. Beləliklə, 30 illik Qarabağ münaqişəsinə birdəfəlik son qoyuldu.

Elo yüzünlülərlə vətəndaşımız da illərlə eşitmək istədiyi böyük müjdəni qalib sarkədə İlham Əliyev verdi: "Əziz keçmiş köçkünlər, siz artıq köçkün deyilsiniz..."

Tarixi qələbədən dərhal sonra təməlini vaxtilə Ulu Öndərin qoyduğu Qarabağ qayıdış siyasətini onun layiqli davamçısı İlham Əliyevin qüvvətilə reallığa çevirməyə başladı.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yenidən qurulur

İndi Azərbaycan dövlətinin qarşısında duran əsas milli prioritet keçmiş məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına ləyaqətli və təhlükəsiz qayıdışıdır. Azad torpaqlarımıza qayıdacaq vətəndaşlarımızın yaşayışı və işğar fəaliyyəti üçün Qarabağda, Şərqi Zəngəzurda mühüm layihələr həyata keçirilir. İnfrastruktur bərpa olunur, yollar çəkilir, su-elektrik stansiyaları tikilir, beynəlxalq hava limanlarının təməlləri qoyulur (artıq biri istifadəyə verilib), "ağıllı kənd", "ağıllı şəhər"lər salınır. İşğalçı Ermənistan tərəfindən vandalizmə məruz qalan tarixi, mədəni, dini irsimiz bərpa olunur.

İndi keçmiş məcburi köçkünlərin doğma torpaqlarına Böyük qayıdışın ayaq səsləri lap yaxından eşidilir. Elo bu il 27 May - Müstəqillik Günümdə ərafəsində Azərbaycan xalqı olaraq tariximizin ən əlamətdar günlərindən birini yaşadıq və Zəngilanın Ağalı kəndində "ağıllı kənd" layihəsinin birinci mərhələsi üzrə açılış mərasimi keçirildi.

Qalib lider İlham Əliyev həmin gün Ağalı kənd sakinləri ilə görüşdü və bir daha bəyan etdi ki, Müstəqillik günü ərzində dirçələn Ağalı kəndində görüşmələrinin çox böyük rəmzi mənası var: "Çünki Ağalı kəndinin yenidən qurulması və belə müasir vəziyyətə gətirilməsi müstəqilliyimizin möhkəmlənməsindən asılı idi".

Bəli, Azərbaycan xalqının əzmi, dövlət başçısının qüvvətili və siyasi iradəsi sayəsində illər boyu yurd həsrəti ilə yaşayan vətəndaşlarımızın öz doğma torpaqlarına təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qovuşacağı günlərə, bir sözlə, Azərbaycanda məcburi köçkün probleminin sona çatacağına çox az qalır.

YasəməN MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Qafqazın unikal geosiyasi mərkəzi

Azərbaycan qlobal problemlərin həlli istiqamətində əməkdaşlıq və dialoq platformasına çevrilib

Müstəqilliyinin bərpasından ötən 30 ildə əldə etdiyi nailiyyətlərlə Cənubi Qafqazın lider dövləti statusuna sahiblənən Azərbaycan bu gün həm də sivilizasiyalar arasında mənəvi körpü rolunu oynamağa layiqli şəkildə davam edir. Demokratik inkişaf yolunu seçmiş Azərbaycanın səsi dünyanın ən mötəbər kürsülərindəndir.

Prezident İlham Əliyevin uğurlu diplomatik gedişləri nəticəsində Azərbaycan tam müstəqil xarici siyasət yürüdü, ölkə kimi tanınmaqla yanaşı, bərabərliyə və qarşılıqlı əməkdaşlıq əsasında xoşniyyətli tərəfdaşlar üçün unikal məkana çevrilib. Bu siyasətin təntənəsi Azərbaycanın ictimai-siyasi sabitliyində, iqtisadi gücündə, sosial rifahında, güclü ordusunda və uğurlu xarici siyasətində də öz təsdiqini tapır. Bu həqiqət hər il Azərbaycanı keçirilən beynəlxalq konfranslarda, forumlarda, sərərgilərdə və digər tədbirlərdə özünü bir daha büruzə verir.

Bakıdan dünyaya növbəti həmrəylik çağırışı

Son 20 ildə Azərbaycan sürətli və hərtərəfli inkişafı bərabər, həm də beynəlxalq tədbirlərin, forum və konfransların, sərərgilərin keçirildiyi məkana kimi də tanınmış. Dünyanın elə bir mötəbər təşkilatı tapılmaz ki, Bakıda onun toplantısı keçirilməsin. Bu da əlbəttə ki, Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda siyasi çəkisinin yüksəlişinə xidmət edən amillərdən biri olub.

2022-ci ilin ötən dövrü ərzində ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərə diqqət etsək, görürük ki, Azərbaycan həm dünyanı təhdid edən qlobal problemlərin həlli istiqamətində təşəbbüskar kimi çıxış edir, həm də beynəlxalq mərkəzlərinin, tanınmış siyasətçilərin, iqtisadçıların iştirakı ilə keçirilən beynəlxalq forumlara, konfranslara yüksək səviyyədə evsahibliyi edir.

İyunun 16-18-də paytaxtımızda keçirilən IX Bakı Qlobal Forumu bunun əyani təzahürüdür. İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatlığı ilə reallaşan və dünyanın 50-dən artıq ölkəsinin nüfuzlu siyasi xadimlərinin, həmçinin beynəlxalq forumların nümayəndələrinin iştirak etdiyi forumda müzakirə edilən məsələlər bir daha göstərdi ki, Azərbaycanın bəşəriyyəti təhdid edən məsələlərin həlli istiqamətində hər zaman beynəlxalq birliyi həmrəyliyə səsləyib və bu prosesə yüksək töhfə vermək üçün təşəbbüslərə çıxış edib.

Bakıda keçirilən IX forumda da qlobal məsələlər, o cümlədən təhlükəsizliyin və sülhün təmin olunması perspektivləri, enerji təhlükəsizliyinə yaranan təhdidlərin aradan qaldırılması yolları, sülh, əməkdaşlıq, inteqrasiya, artan ədalətsizliklər, yoxsulluğun qarşısının alınması kimi mühüm mövzuların müzakirə edilməsi bir daha bu reallığı təsdiqləmiş oldu.

İlham Əliyev növbəti dəfə yeni reallıqları dəyərləndirib qlobal problemlərin həlli istiqamətində görülməsi vacib olan işlərin əsas istiqamətini göstərdi. Hər zaman dünyanı narahat edən mühüm məsələlərin həlli istiqamətində qlobal miqyaslı təklifləri ilə diqqət çəkən, eyni zamanda irəli sürdüyü ideyaları təqdir edilən Azərbaycan Prezidenti bəyan etdi ki, dünya nizamının ciddi dəyişikliyi və yenidən dərək edilməsinə, müasir yanaşmaların işlənilməsinə, müasir əməkdaşlıq, inteqrasiya, artan ədalətsizliklər, yoxsulluğun qarşısının alınması kimi mühüm mövzuların müzakirə edilməsi bir daha bu reallığı təsdiqləmiş oldu.

Bir sözlə, IX Bakı Qlobal Forumunun iştirakçıları, yəni dünyanın 50-dən artıq dövlətinin 300-dən çox xiyasi xadimi tərəfindən növbəti dəfə beynəlxalq birliyi ölkəmizdən sülh, həmrəylik çağırışı edildi.

Şuşa həm də diplomatik mərkəzə çevrilib

Vətən müharibəsindən sonra isə böyük zəfərin simvolu olan Şuşa bərpa-quruculuq, tərəqqi ünvanına çevrilməklə yanaşı, həm də Azərbaycanın siyasi, diplomatik mərkəzi statusuna da sahiblənib. Həyata keçirilən müxtəlif layihələr əsasında simasını günbəgün dəyişən və sürətlə inkişaf edən mədəniyyətimizin paytaxtında mühüm toplantılar, konfransların və forumların keçirilməsi bunun bariz təəssümüdür.

Bəli tədbirlərdən biri də bu il martın 18-nə təsadüf etdi. Şuşada Azərbaycan-BMT tərəfdaşlığının 30 illiyinə həsr olunmuş toplantı keçirildi. Tədbirdə Azərbaycanın yüksək səviyyəli dövlət və hökumət rəsmiləri, BMT-nin ölkəmizdəki rezident əlaqələndiricisi, BMT-nin Azərbaycanı qurumlarının rəhbər şəxsləri iştirak etdilər. Şuşa toplantısında əsas məqsəd Azərbaycan-BMT tərəfdaşlığında Davamlı İnkişaf Məqsədləri istiqamətində qat edilmiş yonun nəzərdən keçirilməsi üçün əlverişli platforma yaratmaq, postpandemiya və postmünaqişə reallıqlarında ölkəmizin yeni prioritetlərini və imkanlarını müzakirə etmək olub.

Çoxşəxli əməkdaşlığı özündə ehtiva edən Azərbaycan-BMT tərəfdaşlığının 30 illiyinə həsr olunmuş toplantının məhz Şuşada keçirilməsi xüsusi rəmzi mənə daşıyırdı. Çünki məhz 1992-ci il martın 2-də Azərbaycan BMT-yə üzv qəbul edildikdən 2 ay sonra Şuşa şəhəri Ermənistan tərəfindən işğal edildi. 30 il ərzində mədəniyyətə paytaxtı erməni barbarları tərəfindən dağıdılıb, tarixi və mədəni-dini abidələrimiz təhqir edilmiş, "erməniləşdirilmə" prosesi aparılıb. Lakin ermənilər nə qədər saxtakarlıq etməyə çalışsalar da, istəklərinə nail ola bilməyiblər. 44 günlük Vətən müharibəsindəki şanlı zəfərdən sonra Azərbaycan dövləti Şuşada vətən qoyulan bütün tarixi, mədəni abidələrimizi bərpa edir və bu gün dünya əsl həqiqətləri anılayır.

Şuşada keçirilən daha bir beynəlxalq tədbir isə aprel ayına təsadüf etdi. Dünyanın 23 ölkəsindən gəlmiş 40-a qədər beynəlxalq ekspertin, beyn mərkəzləri nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilmiş "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və əməkdaşlıq" adlı konfransda İlham Əliyevin sərəst çıxışı, səslənən suallara verdiyi dolğun cavablar bir daha Azərbaycanın həm regional, həm qlobal baxışını, həm də geosiyasi problemlərlə əlaqədar ölkəmizin qəti mövqeyini nümayiş etdirdi.

İlham Əliyevin qlobal təşəbbüsləri dəstəklənir

Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına, transmilli layihələrin reallaşdırılmasına kimi qlobal təhlükəsizlik məsələlərini, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə öz töhfəsini verən fəal aktor və regional güc kimi qəbul edilməkdədir.

Şuşa Azərbaycanın mədəniyyətə paytaxtı olmaqla bərabər, hazırda beynəlxalq münasibətlərin, mühüm məsələlərin müzakirə olunduğu siyasi-diplomatik mərkəz rolunda çıxış edir. Beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin, üzvlərinin Şuşaya - Qarabağ, Şərqi Zəngəzur səfərləri bir daha onu təsdiq edir ki, dünya İlham Əliyevin yaratdığı reallıqları qəbul edir.

Bundan başqa, ölkəmizdə 24 dövlətin 449 şirkətinə qənaqatçı XV Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı Sərərgisi, Şuşada V "Xaribülbi" Beynəlxalq Folklor Festivalı, 26-29 may tarixlərində "TEKNOFEST Azərbaycan" Aerokosmik və Texnologiya Festivalı, 27-ci Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz, 10-cu Yubiley Xəzər Beynəlxalq Energetika və Bərpaolunan Enerji sərərgiləri, Bakı Enerji Forumu və bu həftə keçirilməkdə olan "Formula-1" Azərbaycan Qran-prisi bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan 2022-ci ilin ötən dövrü ərzində də bir sıra beynəlxalq toplantılara, idman və mədəniyyət tədbirlərinə yüksək səviyyədə evsahibliyi edib və bu gün də öz təcrübəsini bölüşməkdədir.

Bu toplantılar ilk növbədə Azərbaycan haqqı qətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına işinə əhəmiyyətli töhfələri verir. Tədbirlərin əksəriyyətində iştirak etmək üçün Azərbaycana səfər edən öcnəbi qonaqlar işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda da səfər edərək erməni vandalizmi ilə əyani tanış olublar.

Bütün bunlar həmçinin Azərbaycanın beynəlxalq rolunu xeyli dərəcədə gücləndirir və ölkəmizin dünyanı üzlaşdıyı problemlərinin müzakirə olunduğu müxtəlif yüksək səviyyəli görüşlərə evsahibliyi edərək ən mütərəqqi əməkdaşlıq platformasına çevrildiyini təsdiqləyir.

Beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanı bu tədbirlər vasitəsilə daha yaxından tanıyır və öyrənir. Xarici təşkilatların beynəlxalq tədbirlərinin keçirilməsi üçün əhəmiyyətli məkana olaraq Azərbaycanı seçməsi isə heç də təsadüfi deyil. Çünki son bir neçə ildə mötəbər tədbirlərə evsahibliyi edən Azərbaycanın bunun öhdəsindən uğurla gəlməsi, nüfuz qazanması və təşkilatı məsələlərə xüsusi önəm verməsi diqqətdən kənar qalmır. Ən əsası, dünyada cərəyan edən hadisələrdə fəonunda ölkəmizdə sabitliyin olması seçim zamanı məhz Azərbaycan üzərində dayanılması ilə nəticələnir.

Keçirilən beynəlxalq tədbirlərin digər üstünlüyü ölkə iqtisadiyyatına tokan verməsidir. Çünki Azərbaycanda keçirilən hər hansı tədbir gələn xarici investorlar burada yatırımlar üçün əlverişli şəraitin və imkanların olmasını, eyni zamanda biznesin inkişaf etdirilməsi üçün sabitliyin hökm sürdüyünü görür. Bu baxımdan beynəlxalq səviyyəli tədbirlər investisiya cəlbini üçün də əhəmiyyətli təbliğat vasitəsi sayılır.

Bir sözlə, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi tam müstəqil siyasət Azərbaycanı bir çox dividentlər qazandırdı. Ölkəmiz etibarlı tərəfdaş olmaqla yanaşı, həm də Qafqazın güc və beyn mərkəzi statusuna sahiblənib.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu daha da artıran forum

Xəbər verildiyi kimi, paytaxtımızda iyunun 16-18-də IX Qlobal Bakı Forumu keçirilib. Forumda "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda geniş müzakirələr aparılıb. Bakı forumunda 50-dən çox ölkənin, eləcə də nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri iştirak ediblər.

Bununla yanaşı, tədbirə dünyada tanınmış keçmiş dövlət və hökumət başçıları, ictimai xadim və siyasət adamları da qatılıblar. Bu, Qlobal Bakı Forumunun gərəkliliyini beynəlxalq tədbir olduğunu göstərir. Belə bir forumun Azərbaycanı daha da qeyri-adi ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu artırır.

İndi dünya özünün çətin dövrünü yaşayır. Siyasətçilər vurğulayırlar ki, hazırda vəziyyət 1962-ci ildəki Karib böhranından da təhlükəli həddə çatıb. Xatırladıq ki, Kubada sovet raketlərinin yerləşdirilməsi ilə özünün pik həddinə çatan həmin böhran sonra ABŞ və SSRİ-nin razılaşması ilə sona yetmişdir. Həzrət böhranı nə vaxt bitəcəyi isə məlum deyil.

Rusiya ilə Ukrayna arasında başlanan qarşıdurma Qərblə Rusiya arasında gərginlik yaradıb. Tərəflər mövqelərindən geri çəkilməzlər. Hər iki cəhəddə yüksək dövlət postlarını tutan səlahiyyətli şəxslər tərəfindən atom bombalarından istifadə edilə biləcəyi barədə xəbərdarlıqlar da olunur.

Qərblə Rusiya arasında siyasi və hərbi anlaşılmaqlıqdan yaranan münaqişə global iqtisadi böhrana gətirib çıxarıb. İndi insanlar öz ölləri ilə düşüncəli bətaqlıqdan çıxmağa çalışırlar. Qərb tərəfindən Ukrayna müharibəsinə görə Rusiyaya tətbiq olunan sanksiyalar nəticəsində dünyada

enerji və ərzaq problemi yaranıb. Mütəxəssislərin hesablamalarına görə, hazırda Ukrayna taxılını dünya bazarına çıxara bilməməsi nəticəsində 400-800 milyon arasında insan qida çatışmazlığından əziyyət çəkəcək. Artıq bir çox ölkələrdə buğda ehtiyatının tükənməsi barədə həyəcan siqnalı kəlinir.

Ötən əsrin sonlarından başlayaraq günümüzə qədər beynəlxalq münasibətlərdə müşahidə olunan bir tendensiya var. Belə ki, artıq beynəlxalq qanunlar güclü dövlətlər tərəfindən onların istədiyi anda pozulur. İndi təhlükəsizliyin qarantı olan həmin sazişlər heç bir dövlətə özünü güvənlə hiss etməyə imkan vermir. Bir sözlə, beynəlxalq qanunlar nəinki işləmir, hətta ayaq altına atılır. Beynəlxalq razılaşmalarda ikili standartlar mövcuddur. Həzrət güc hüququndan üstündür. Belə çətin bir şəraitdə narahatlığın geniş müzakirəsinə böyük ehtiyac yaranıb.

Prezident İlham Əliyev Qlobal Bakı Forumundakı nitqində dünyanı narahat edən beynəlxalq məsələlər

barədə tədbir iştirakçılarına öz fikirlərini çatdırdı. Dövlət başçısı vurğuladı ki, dəyişən dünyada yeni yanaşmaların işlənməsinə ehtiyac var. Prezident beynəlxalq ələmdə baş verənlərlə bağlı demişdir: "Dəyişiklik fundamentaldir... Hələ ki, proqnozlaşdırılması mümkün olmayan fəsadlarla müşahidə olunur, lakin dünyanın fərqli olacağı aydındır və o, artıq fərqlidir. Buna görə də müzakirələr, fikir mübadilələri, bəzən fərqli fikirlərin, ziddiyyətlərin yeni yanaşmaların işlənilməsinə üçün lazım olanlar da bunlardır. Əlbəttə ki, hər bir ölkə bu prosese ilk növbədə təhlükəsizlik tədbirləri ilə bağlı töhfə verməlidir. Çünki təhlükəsizlik məsələləri beynəlxalq arenada, beynəlxalq gündəlikdə duran əsas məsələlərdən birinə çevrilib".

Dövlət başçısının toxunduğu beynəlxalq problemlərdən biri də ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlıdır. Prezident vurğuladı ki, beynəlxalq institutlar, aparıcı maliyyə institutları ərzaq böhranı ilə bağlı mövqelərini özünü təsdiqləməlidirlər. Ər-

zaq böhranının beynəlxalq təhdidə çevrildiyi bir dövrdə dövlət başçısının bu məsələni gündəliyə gətirməsi onun global düşüncəyə malik siyasətçi olduğunu bir daha sübut edir. Elə bunun nəticəsidir ki, BMT-nin Cenevrə ofisinin baş direktoru Tatyana Valovaya bu məsələni qaldırdığı üçün Prezidentimizə öz təşəkkürünü bildirdi.

Məlumdur ki, Prezident İlham Əliyev hər yaranan imkandan məharətlə istifadə edərək ölkəmizin problemlərini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırır. IX Qlobal Bakı Forumunda da dövlət başçısı postmüharibə dövründə Azərbaycanla Ermənistan arasında olan münasibətlər barədə mötəbər tribunada beynəlxalq ələmə mesajlarını çatdırdı. Bildirdi ki, dövlətimiz tərəfindən Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanması üçün beş təklif verilib və onun bütün bəndləri beynəlxalq hüquq prinsiplərinə səykənir. Bu səbəbdən qarşı tərəf bu təkliflərimizi qəbul etməyə məcbur olub. Lakin ermənilər həmişə oğdur kimi, sözlərini tutmurlar. Müxtəlif

bəhanələrlə sülh sazişini imzalamaqdan və Zəngəzur dəhlizini açmaqdan yayınırlar. Üstəlik, köhnə ərazi iddialarını da gündəmə gətirirlər. Prezident İlham Əliyev onların ərazi iddialarına qısa və məntiqli şəkildə "Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü sual altına qoyacağına, Azərbaycan üçün Ermənistanın ərazi bütövlüyünü sual altına qoymaqdan başqa çıxış yolu olmayacaq" cavabını verdi.

Dövlət başçısı Zəngəzur dəhlizi barədə də qısa və dəqiq şəkildə fikrini bildirdi: "Əgər bizə bu əlaqə yolu təqdim edilməyəcəksə, sülh haqqında danışmaq çətin olacaq və Azərbaycanın Ermənistanla birgə yaşayış və normal qonşuluq münasibətlərinin qurulmasına yönəlməli bütün səyləri uğursuz olacaq". Prezidentin bu dəqiq mövqeyi qarşı tərəfə ciddi xəbərdarlıqdır.

Ermənistan nə qədər istəsə də, Zəngəzur dəhlizinin açılmasından imtina edə bilməyəcək. İlk növbədə ona görə ki, dünya Asiyadan Avropa pəyza gedən bu orta qurşaq nəqliyyat dəhlizinin açılmasında maraqlıdır. Bu üzündən Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı təzyiqlər var. Qonşu ölkənin sabiq prezidenti Levon Ter-Petrosyanı dediyi kimi, indi hər kəsi Ermənistanın nə deməsi maraqlandırır.

Dünya düzününün pozulduğu indiki vaxtda Bakıda keçirilən bu mötəbər tədbir böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ən əsası, Azərbaycan qalib ölkə kimi beynəlxalq məsələləri gündəmə gətirir, üstəlik, onun həlli yollarını göstərir. Bu da ölkəmizin beynəlxalq ələmdə nüfuzunu daha da artırır.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

ÜDM istehsalı 7,2 faiz artıb

Cari ilin yanvar-may aylarında ölkədə 50867,5 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 7,2 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 0,5 faiz, qeyri neft-qaz sektorunda isə 11,0 faiz artmışdır.

ÜDM istehsalının 54,7 faizi sənayə, 7,6 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 6,1 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,8 faizi tikinti, 2,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 1,4 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə, 1,3 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 14,5 faizi digər sahələrin payına düşmüşdür. Məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 7,7 faizini təşkil etmişdir.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 5063,1 manata bərabər olmuşdur.

Əsas kapitala 4,9 milyard manatdan çox vəsait yönəldilib

2022-ci ilin yanvar-may aylarında əsas kapitala 4 milyard 915,5 milyon manat məbləğində, yaxud 2021-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,2 faiz az vəsait yönəldilmişdir.

Neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 23,6 faiz azalmış, qeyri neft-qaz sektoruna yönəldilən vəsaitin həcmi isə 14,6 faiz artmışdır.

İstifadə olunmuş vəsaitin 2 milyard 829,6 milyon manatı və ya 57,6 faizi məhsul istehsalı, 1 milyard 799 milyon manatı (36,6 faizi) xidmət sahələrinə, 286,9 milyon manatı (5,8 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunmuşdur. Əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 3 milyard 657,3 milyon manatı və ya 74,4 faizini daxili vəsaitlər təşkil etmişdir. Əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 3 milyard 534,4 milyon manatı və ya 71,9 faizi bilavasitə tikinti-quradırma işlərinə yerinə yetirilməsinə sərf olunmuşdur.

Əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitin ümumi dəyərində müəssisə və təşkilatların vəsaitləri 52, bütcdə vəsaitləri 34,4, əhalinin şəxsi vəsaitləri 6,8, sair vəsaitlər 5,1, bank kreditləri isə 1,7 faiz təşkil etmişdir.

Sənaye məhsulları istehsalında 3,3 faiz artım qeydə alınıb

Sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 2022-ci ilin yanvar-may aylarında 34,9 milyard manatlıq və ya 2021-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,3 faiz çox sənaye məhsulları istehsal edilmişdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin bu barədə açıqlamasında bildirilir ki, neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 1,1, qeyri neft-qaz sektorunda isə 14,3 faiz artmışdır.

Sənaye məhsullarının 75,7 faizi mədənçixarma, 20,3 faizi emal, 3,5 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, 0,5 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında istehsal olunmuşdur.

Mədənçixarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 2,7 faiz azalmış, əmtəəlik qaz hasilatı isə 18,5 faiz artmışdır.

Emal sektorunda sair nəqliyyat vasitələrinin istehsalı 4,5 dəfə, avtomobil, qoşqu və yarımqoşquların istehsalı 2,9 dəfə, ocaqçılıq məhsul-

larının istehsalı 2,1 dəfə, tikinti materiallarının istehsalı 64,0 faiz, mebel istehsalı 60,7 faiz, elektrik avadanlıqlarının istehsalı 56,7 faiz, maşın və avadanlıqların istehsalı 51,9 faiz, geyim istehsalı 50,6 faiz, hazır metal məmulatlarının istehsalı 43,3 faiz, metallurgiya sənayesi məhsullarının istehsalı 34,2 faiz, kimya sənayesi məhsullarının istehsalı 25,2 faiz, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsalı 19,9 faiz, kağız və karton istehsalı 17,5 faiz, qida məhsullarının istehsalı 8,9 faiz, ağacın emalı və ağacdan məmulatların istehsalı 6,8 faiz artmış, kompüter, elektron və optik məhsulların istehsalı 4,3 faiz, dəri və dəri məmulatlarının, ayaqgəzlərin istehsalı 4,7 faiz, tütün məmulatlarının istehsalı 7,2 faiz, içkilərin istehsalı 10,4 faiz, neft məhsullarının istehsalı 18,4 faiz, toxuculuq sənayesi məhsullarının istehsalı 20,5 faiz, maşın və avadanlıqların quraşdırılması və təmiri işləri 24,6 faiz azalmışdır.

Elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda istehsalın həcmi 2,4 faiz, su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda isə 9,2 faiz artmışdır.

İqtisadi sektorda 1,7 milyon nəfərdən çox adam çalışır

Mayın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında muddla çalışan işçilərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 22,9 min nəfər və ya 1,4 faiz artaraq 1 milyon 701,3 min nəfər olmuşdur.

Onlardan 904,0 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət, 797,3 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorlarında fəaliyyət göstərmişdir.

Muddla işləyənlərin 19,6 faizi təhsil, 18,8 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 12,5 faizi sənayə, 8,2 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 7,3 faizi tikinti, 6,6 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,3 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,5 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 3,4 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 1,9 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 13,9 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

Cari ilin yanvar-aprel aylarında ölkə iqtisadiyyatında muddla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 14,2 faiz artaraq 824,7 manata çatmışdır. İqtisadiyyatın mədənçixarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, informasiya və rabitə, eləcə də nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Dövlət qulluqçularının orta aylıq nominal əməkhaqqı 1274,1 manatdır

Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, bu il yanvarın 1-nə ölkədə dövlət qulluqçularının sayı 26,7 min nəfər olmuşdur ki, onların da 28 faizini qadınlar təşkil edir.

Dövlət qulluqçularının 6,8 faizi dövlət orqanlarında inzibati vəzifələrin ali - 3-cü təsnifatları, 3,4 faizi 4-cü təsnifatı, 11,6 faizi 5-ci təsnifatı, 8,8 faizi 6-cı təsnifatı, 48,4 faizi 7-ci təsnifatı, 21 faizi isə dövlət qulluğunun yarımdçı vəzifələri üzrə işləmişdir.

Dövlət qulluqçularının 7 faizi 1, 23,1 faizi 1 ildən 5, 25,9 faizi 5 ildən 10, 17,2 faizi 10 ildən 15 ilədək, 26,8 faizi isə 15 il və daha çox qulluq stajına malikdir. Onların 2,5 faizini 25 yaşadək, 13,3 faizini 25-29, 17,3 faizini 30-34, 15,1 faizini 35-39, 12,2 faizini 40-44, 9,3 faizini 45-49, 8,7 faizini 50-54, 10,4 faizini 55-59, 9,6 faizini 60-64, 1,6 faizini 65 və yuxarı yaşda olan şəxslər təşkil edir.

2021-ci ildə dövlət qulluqçularının orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilə nisbətən 4,8 faiz artaraq 1274,1 manat təşkil etmişdir.

Tərəfdaşlarımız

"TotalEnergies" özünün zəngin təcrübəsindən Azərbaycanda geniş istifadə edir

"TotalEnergies" şirkəti perspektivli investor və etibarlı tərəfdaş kimi Azərbaycanda 1996-cı ildən fəaliyyət göstərir. O, Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəmərinin 11 səhmdarından biridir və layihədə 5 faizlik payla iştirak edir.

Şirkət eyni zamanda səylərini ölkəmizin davamlı inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən qaz hasilatına yönəldib. Belə ki, "TotalEnergies" və SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) "Aşeron" qaz-kondensat yatağının işlənməsində bərabərhüquqlu tərəfdaşlardır.

"TotalEnergies" Fransa şirkətidir və dünyanın 130-dan çox ölkəsində çalışır. Şirkət müxtəlif enerji növlərinin (neft və bioyanacaq, təbii qaz və istixana qazları, bərpaolunan enerji mənbələri və elektrik enerjisi) istehsalı ilə məşğul olur və onları bazarə təqdim edir.

"TotalEnergies" BTC-yə 2005-ci ildə qoşulub. "Aşeron" üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişini isə SOCAR-la 2009-cu ilin fevralında imzalayıb.

2011-ci ilin yanvarında yataqda ABX-2 kəşfiyyat quyusunun qazılmasına başlanıb. 2019-cu ilin noyabrında quyuda qazma işləri 7411 metr dərinliyə qədərə tamamlandı. Qeyd edək ki, bu, indiyədək Xəzər dənizində qazılmış ən dərin quyudur. Qazma işləri Heydər Əliyev adına qazma qurğusu ilə aparılıb.

"Aşeron" yatağı Xəzərin Azərbaycan sektorunda, Bakıdan təxminən

100 kilometr cənub-şərqdə, "Şahdöniz" yatağından 25 kilometr şimal-şərqdə, Neft Daşlarından 33 kilometr cənubda yerləşir. "Aşeron" lisenziya sahəsi 747 kvadratkilometr sahəni əhatə edir. Ərazidə suyun dərinliyi təxminən 500 metrdir. Yatağın geoloji formasiyasına gəldikdə isə mütəxəssislər strukturun şimal hissəsində Balaxanı və Fasilə laylarını qeydə alıblar. Belə ki, birinci faza sahənin üst laylarını, o cümlədən Fasilə və Balaxanı laylarının işlənməsindən ibarətdir. Bu da gələcək faza üçün yatağın qiymətləndirilməsinə imkan verəcək. Sonrakı faza daha dərin, eləcə də dayaz layların işlənməsinə nəzərdə tutulur.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev 2020-ci il sentyabrın 19-da Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodunda (BDÖZ) "Aşeron" yatağının dəniz əməliyyatlarının təmələqoyma mərasimində iştirak edib. Prezident yataqda quraşdırılacaq dayaq blokları və digər sualtı qurğularla tanış olub.

"Aşeron" yatağında quraşdırılacaq dörd əsas dayaq bloku və digər sualtı qurğular SOCAR-ın "BOS Şelf" şirkəti tərəfindən tikilib. Tikinti işlərinə ümumi çəkisi 10 min tona yaxın olan əsas

və köməkçi dayaq bloklarının, körpülərin, estakadaların, meşəl sisteminin, sualtı qurğuların, boru xəttinin, modulaların inşası və quraşdırılması daxildir. "Aşeron" layihəsi üzərində iş zamanı "BOS Şelf" şirkəti Azərbaycanda ilk dəfə bütün mühəndislik, təchizat, tikinti, quraşdırma işlərini həyata keçirməklə layihənin tam təminatla təhvil verilməsi üsulunu tətbiq edib.

Yataqdan qazın hasilatı üçün quraşdırılacaq platforma öz növünə görə nadirdir. Belə ki, platformanı konardan, yəni Neft Daşlarında yerləşdirilən moduldan idarə etmək üçün innovativ həll yolları işlənilib hazırlanıb. "Aşeron" layihəsində Xəzərdə ilk dəfə "boru içində boru" texnologiyası tətbiq olunacaq.

Qeyd edək ki, "Aşeron" yatağının ehtiyatları 350 milyard kubmetr qaz və 45 milyon ton kondensat həcmində qiymətləndirilib. Yatağın istismarı Azərbaycanın təbii qaza arxaqda olan daxili tələbatının təmin edilməsinə əhəmiyyətli töhfə verəcək.

Prezident İlham Əliyev BDÖZ-də Azərbaycan Televiziyasına, İctimai Televiziyaya və "Real" Televiziyasına verdiyi müsahibədə demişdir: "Aşeron" yatağının tarixi bir qədər fərqli-

dir. Çünki ilk dəfə "Aşeron" qaz yatağı üzrə kontrakt xarici tərəfdaşlarla hələ 1990-cı illərin sonlarında imzalanmışdır. Men o günləri yaxşı xatırlayıram və bizim "Aşeron" yatağı ilə əlaqədar böyük ümidlərimiz var idi. Çünki bizim geoloqlarımız, xüsusilə Xoşbəxt Yusifzadə tam əmin idi ki, bu yataqda kifayət qədər böyük qaz ehtiyatları vardır. Bir də ki, "Aşeron" yatağı üzrə kontrakt "Şahdöniz" qaz-kondensat yatağı üzrə kontraktın sonra imzalanmışdır və əslində, bu, onu göstərirdi ki, Azərbaycan artıq neft ölkəsindən qaz ölkəsinə keçid alır. Ancaq əfsuslar olsun ki, müəyyən müddətdən sonra birinci kontraktı xitam verdi. Onun da səbəbi onun ibarət idi ki, qazılan kəşfiyyat quyusu boş çıxdı. Xatırlayıram, o vaxt bizim görkəmli geoloqumuz Xoşbəxt Yusifzadə demişdi ki, quyunun yeri düzgün seçilməmişdir və xarici tərəfdaşları inandırmağa çalışdı ki, onlar öz iş proqramına bir qədər düzəlişlər etsinlər. Ancaq əfsuslar olsun ki, onun sözü baxmadılar... Həç bir nəticə əldə olunmadı və xarici şirkət bu yatağı tərk etdi. Yəni də deyirəm, biz tam əmin idik ki, burada çox böyük qaz ehtiyatları vardır. Şadam ki, "Total" şirkəti eyni fikrə gəldi və SOCAR-la müvafiq sənədlər imzalandı. Ondan sonra praktiki işlər aparıldı və böyük qaz-kondensat yatağı aşkarlandı. Beləliklə, bizim neft-qaz potensialımızın inkişafı üçün çox böyük resurs əldə edildi".

Bütün bunlardan əlavə, "TotalEnergies" nazirliklə və yerli sənaye müəssisələri ilə tərəfdaşlıqda istifadə edərək ölkədə bərpaolunan enerjinin inkişafına töhfə vermək üçün özünün geniş enerji strategiyasını tətbiq edir. Məsələn, 2019-cu il fevralın 5-də "Total Eren"lə Energetika Nazirliyi arasında yeni normativ qanunvericilik bazasının yaradılmasına dair anlaşma memorandumu imzalandı. Bu sənəd Azərbaycanın daha kütlə və güncə enerji layihələrinin işlənilməsinə, maliyyələşdirilməsinə, tikintisinə və istismarına üçün zəruri şərtləri və "Total Eren" in qısa müddətdə həyata keçirə biləcəyi layihələrin müəyyənəndirilməsi məqsədini daşıyır. "TotalEnergies" in 105 min əməkdaşı daha sərfəli, təmiz və etibarlı, mümkün qədər çox insan üçün daha əlçatan enerji sahəsində çalışır.

Onun məqsədlərindən biri "Daha çox enerji, daha az emissiya!"dır. Şirkət 2030-cu ilə qədər bərpaolunan enerji-nin ilk beş istehsalçısından biri olmaq üçün günaş və külək enerjisinə böyük həcmdə sərmayələr qoyur.

Flora SADIQLI,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"

ŞƏHİDLƏR ölməz, VƏTƏN bölünməz!

Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimovun məzarı ziyarət edilib

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz İbrahimovun torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda canından keçərək şəhidlik zirvəsinə yüksəlməsinin illərində hərbə qulluqçular igidliyinin məzarını ziyarət edib, üzərinə gül dəstələri düzüblər.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, anım

mərasimində çıxış edənlər Azərbaycanın tarixən qəhrəmanları ilə seçildiyini qeyd edərək Milli Qəhrəmanın göstərdiyi şücaət və qəhrəmanlıqdan danışdı. Vətən yolunda canından keçərək gənclərə örnək olacaq bir addım atan qəhrəmanımızın vətənpərvərlik və mübarizlik hissəsinin yüksək olduğu diqqətə çatdırılıb.

Mübariz İbrahimovun göstərdiyi rəşadətini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyi xüsusi vurğulanıb.

Mərasimdə Vətənimizin azadlığı uğrunda canlarını qurban verməmiş bütün şəhidlərin xatirələri şükütlə yad edilib, məzarları üzərinə tər güllər düzülüb.

Bayraqlaşan qəhrəman

Şəhərdir. Günəş buludların arxasından yenidən çıxıb göy üzünü qıpqırmızı rəngə boyamışdı. Ətraf ələmdə cəvşəşən, budaqdan-budağa yerini dəyişib nəgmə oxuyan quşların səsinə başqa heç nə eşidilmir, gözə heç nə görünmürdü. Bir də...

Qranit daşlardan bizə boylambaxan, dodaqlarında təbəssümləri donub qalmış gənclərin mənalı baxışları bizi izləyir. Sanki hara gedəcəyimizi, kimin yanında qərar tutub dayanacağımızı gözləyirlər. İkinci Fəxri xiyabandayam. Vətən üçün canını fəda etmiş bu gənclərin yanından sakit ötür keçmək mümkün deyil. Adam hər birinin yanında ayaq saxlayıb kəlmə kəsmək, söhbətləşmək istəyir. Gözüm Raufu gozür...

Budur, Rauf! Üz bəzülük. Məzarının üstünə yenidən tər çiçəklər düzülüb. Bir də ki, üstünə qaynar su tökülüb qarşını güllə bənzər gənc bir xanım başdaşına sarılıb gözyaşları ilə Raufun üzünü yuyurdu. Bizi görcək "bağışlayın" deyib ürəkək addımlarla məzardan aralanır. Bir qədər getdikdən sonra geri dönrür və məzara baxıb sanki Raufu "hələlik" deyib, yenə gələcəyinə işarə edir. Qərübə fokuslanıb bu şəkillər məzar daşlarına. Elo bil Rauf gedən qızın arxasınca boylanıb baxır. Bizə heç nə "deməyə" də, bu lal baxışlardan "nahaq göldiniz" ifadəsini oxumaq elə də çətin deyil.

Əliyev Rauf Səxavət oğlu 4 iyun 1994-cü ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Culfa rayonunun Əbrəqunus kəndində dünyaya gəlib. Orta təhsilini Nəsimi rayonu 19 sayılı orta məktəbdə, ali təhsilini isə Azərbaycan Texniki Universitetinin İnformasiya və texnologiya fakültəsində alıb. 2015-ci ildə həqiqi hərbi xidmətdə olub. Ən cəhəddə Rauf Əliyev 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində fəal iştirak edərək Lələtəpə yüksəkliyinin alınmasında xüsusi qəhrəmanlıq göstərmişdir.

Hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra ömək fəaliyyətinə Celt Colleges hazırlıq kurslarında ingilis dili müəllimi olaraq başlamış, sonra nüfuzlu İKT şirkətlərində müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. Sonuncu iş yeri Azər-Türk Bankında programçı vəzifəsi olub. Proqramlaşdırma üzrə bir çox beynəlxalq kurslarda iştirak edərək sertifikatlar qazanıb. İngilis, rus dillərini mükəmməl bilir.

Rauf 2020-ci il oktyabrın 22-də Xocavənd rayonunun Ərgünəş kəndində azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid olub. Mühərribə göstərdiyi qəhrəmanlığa görə ölümündən sonra

"Vətən uğrunda", "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Xocavəndin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

Söhbətimizi Raufun böyüyüb boya-başa çatdığı, indi onun şəxsi əşyalarının, fotoşəkillərinin bəzədüyü mənzildə valideynləri ilə davam etdiririk. Anası Xəvər xanım kirmək bilmir. Gözyaşına bülənd olub. Ürəyinin səsi evi başına götürüb. Qərübə hissələr keçirirəm. Hərdən düşünürəm ki, mühərribəyə güruldəyən, nərildəyən, yeri, göyü lərzəyə salan silah səsləri deyil, anaların, bacaların, sevgilisinin mühərribəyə yola salan qızların, or yolu gözləyən xanımların, ata yolu gözləyən övladların ürəklerinin səsidir, qəlblərinin atəsidir.

Əgər mənəndən soruşsalar, dünyanın ən dərin dərsi hansıdır, heç çəkinmədən deyərəm ki, oğlu şəhid olmuş anaların axıdıkları gözyaşları dünyanın ən dərin dərsiyədir.

Əgər mənəndən soruşsalar, dünyanın ən özəmətli dağı hansıdır, yenə də heç çəkinmədən deyərəm ki, oğlu mühərribədə şəhid olmuş atalar dünyanın ən özəmətli dağılardır.

Raufun atası Səxavət yuşundan yaşlı görünür. Hiss olunur ki, Raufsuz keçirdiyi bu ikiillik ayrılıq zamanı ömrün bir 20 illik yolunu da qət edib.

Söhbətə Xəvər xanım başlayır:

- Rauf çox şən, şux gənc idi. Gözəl gitara çalmağı, oxu-

mağı var idi. Yaman darıxımışam o səs üçün. Yaman darıxımışam o gülən gözlər üçün. Bəzən elə düşünürəm ki, Rauf mənə görünür, mənə eşidir. Amma o, belə laqeyd deyildi. Mənim bu qədər gözyaşına dözməzdi...

Səxavət də sanki Raufu günlərə qayıtmışdı. Oğlundan danışdıqca üzündə elə bil gün doğurdu.

- Çox mehriban, çalışqan idi. Fikri-zikri ailəyə kömək etmək idi. Həm də çox vətənpərvər idi. Aprel döyüşlərində iştirak etmiş, fərqlənmişdi. Vətən mühərribəsi başlananda evdə saxlaya bilmədik. Sentyabrın 29-da işdən gəldi ki, ata, mən cəhəddə gedirdim. Axaşam idi. Hərbi sərəbərlik idarəsinin qarşısında xeyli adam var idi. Dedim ki, Rauf, gəl evə gedək, sabah gələrsən. Razılaşmadı, dedi ki, elə bu gün getməliyəm.

Sevdiyi qız var idi. Kimliyini bizə deməmişdi. Həttə toy kostyumunu da almışdı. Vətəni bizdən də, sevdiyi qızdan da üstün tutdu. Toy kostyumunu yox, bayrağı seçdi. Balam bayraqlaşdı. Fəxr edirəm Raufu...

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Prokurorluq əməkdaşlarının peşə hazırlığı səviyyəsinin artırılması daim təmin edilir

İyunun 16-17-də Avropa Şurası və Avropa İttifaqı tərəfindən birgə həyata keçirilən "Yaxşı idarəçilik üçün tərəfdaşlıq II" proqramının "Azərbaycanda çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizənin və aktivlərin bərpası sahəsində fəaliyyətin gücləndirilməsi" layihəsi çərçivəsində beynəlxalq səviyyəli ekspertlər və müvafiq dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə "Aktivlərin bərpası üzrə beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində yaxşı təcrübələr" mövzusunda təlim keçirilib.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, layihəyə əsasən Azərbaycanın aktivlərinin bərpası üzrə institusional və qanunvericilik bazasının qiymətləndirilməsi və bu istiqamətdə beynəlxalq standartlara uyğun təvsiyələrin hazırlanması nəzərdə tutulub.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər və Ədliyyə nazirlikləri, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti, Maliyyə Monitorinqi Xidməti və digər dövlət qurumlarının nümayəndələrinin qatıldığı təlim tədbirində Baş Prokurorluğun Beynəlxalq Hüquqi Əməkdaşlıq İdarəsinin rəisi müavini Əmir Ocaqverdiyev, həmin idarənin prokurorları Nigar Yəhyazadə və Teymur Aşurov, Xüsusi Müsadirə Məsələlərinin Əlaqələndirilməsi

İdarəsinin prokuroru Tərlan Kərimov, həmçinin Bakı Prokuror yanında Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin İstintaq İdarəsinin rəisi müavini Şəhriyar Məmmədov, Təşkilatı və informasiya təminatı idarəsinin prokuroru Ruhlən Nəsirov, Preventiv tədbirlər və təhqiqat idarəsinin prokuroru Rəşad Məmmədov, Əməliyyat idarəsinin mühüm işlər üzrə əməliyyatçısı Emin Yusibov və Əməliyyat təminatı şöbəsinin mühüm işlər üzrə əməliyyatçısı Anar Əhmədov iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən Avropa Şurasının Bakı ofisinin rəhbərinin müavini Kirilo Boiceniuk hazırkı layihənin təmsil etdiyi beynəlxalq qurum tərəfindən Azərbaycanda çirkli pulların yuyulmasına

qarşı aparılan mübarizəyə göstərilən dəstəyin ifadəsi olduğunu qeyd edərək, belə marifləndirmə layihələrinin Azərbaycan və Avropa Şurasının gələcək əməkdaşlığı üçün də prioritet olacağına ümidvar olduğunu bildirdi.

Təlimdə iştirakçılar cəna-yət işləri üzrə istintaqın aparılmasına və ya məhkəmə icraatına dəstək olmaq üçün beynəlxalq əməkdaşlıq mexanizmləri haqqında Avropa Şurasının ekspertləri tərəfindən məlumatlandırılıb, ekspertlər tərəfindən hazırlanmış qəzulara dair praktik məşğələlər keçirilib.

Sonda iştirakçıları maraqlandıran mövzular ətrafında sual-cavab sessiyası keçirilib, aidiyyəti mövzular üzrə səmərəli fikir mübadiləsi aparılıb.

Ölkə üzrə 4 min 518 nəfərə evdə sosial-məişət xidməti göstərilir

Ömək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin sədri Vüqar Behbudov soyqar sosial-məişət xidməti göstərilən ahi şəxslə görüşüb.

Agentliyin İctimaiyyətlə əlaqələr və kommunikasiya şöbəsinəndən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Cəlilabad şəhərində yaşayan 70 yaşlı Firuzə Məmmədova ailə həyatı qurmayıb. O, bu ildən evdə sosial-məişət xidmətindən yararlanmağa başlayıb.

Agentliyin sədri tənha yaşayan qadının səriti ilə maraqlanıb və onun sosial vəziyyətinin hər zaman diqqətdə saxlanılacağına vurğulayıb. O, Sosial Xidmətlər Agentliyinin göstə-

rdiyi xidmətdən razılığını bildirib. Qeyd edək ki, Sosial Xidmətlər Agentliyinin filialları tərəfindən ömək qabiliyyəti qohumları və ya qanuni nümayəndələri ilə eyni yaşayış məntəqəsində yaşamayan və sosial xidmətə ehtiyacı olan tənha ahillərə, ahi ər-arvadlara və əlilliyi olan şəxslərə evdə sosial-məişət xidməti göstərilir.

Hazırda agentliyin sosial xidmətçiləri tərəfindən ölkə üzrə 4 min 518 nəfərə evdə sosial-məişət xidməti göstərilir və onlardan 3 min 996 nəfəri ahi şəxsdir.

Həmin xidmətdən yararlanmaq istəyən imtiyazlı şəxslər yaşadıkları rayon üzrə agentliyin müvafiq filialına, yaxud 116123 "Qayğı" Çağrı Mərkəzinə müraciət edə bilərlər.

Dünya səyyahları Zəngilanda "ağıllı kənd"lə tanış olublar

Azərbaycana səfər edən 10 ölkədən olan 24 səyyah Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda olublar. Danimarka, Almaniya, ABŞ, Sinqapur, Ukrayna, Türkiyə, İspaniya, Macarıstan, Hindistan, İsveçdən olan səyyahlar Xocavənd, Şuşa, Ağdam, Kəlbəcər və Laçında sonra Zəngilan rayonuna gəliblər.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, qonaqlar səfər etdikləri digər rayonlarımızda olduğu kimi, Zəngilanda da işğal ərazisində törədilən dağıntıların, həmçinin hazırda Azərbaycan tərəfindən aparılan tikinti-quruculuq işlərinin şahidi olublar.

Dünya səyyahları Zəngilan rayonunun Ağal kəndində olarkən qonaqlara burada aparılan tikinti-quruculuq işləri barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, kənd meydanında otuz ilə yaxın müddətdə işğal altında qalmış özəli torpaqlarımızda sülhün əbədi təminat olunmasını təvəssüm edən göyərçin abidə-fəvvarə kompleksi yaradılıb. Burada Dövlət Xidmətləri Mərkəzi yaradılıb. Belə ki, "Azərpoçt" MMC-nin rayon şöbəsi, "ASAN xidmət" mərkəzi, DOST mərkəzi, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Mərkəzi burada fəaliyyət göstərəcək. Məqsəd kənd sakinlərinin dövlət xidmətlərinə rahat çıxışını təmin etməkdir. Kənd sakinlərinin "ASAN" və ya "DOST" xidmətlərinə müraciət üçün rayon mərkəzinə getmələri ehtiyac qalmayacaq. Bu mərkəzlərdə kənd sakinlərinin sosial təminat və məşğulluq sahəsində 100-dən çox xidmət onlayn formada göstəriləcək. Vətəndaş birbaşa video-bağlantı ilə "DOST" mərkəzlərinin sosial agentinə müraciət edəcək və müraciəti yerində həll olunacaq.

Yaşayış məntəqəsində "ağıllı kənd" üçün "ağıllı həllər" də nəzərdə tutulub. Məqsəd istismar xərclərinin azalmasını, yaşayış səviyyəsinin isə yüksəldilməsindən ibarətdir. Əsas məsələ yüksək sürətli internetdir. Ağal kəndindəki internetin sürəti ölkə üzrə orta sürətdən dəfələrlə artıqdır.

Həmçinin kənddə "Kapital Bank"ın Zəngilan filialı, kənd təsərrüfatı təyinatlı laboratoriyalar, baytarlıq və bitki mühafizə idarələri və digər ictimai iəşə obyektləri yaradılıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, Ağal kəndində müasir şəhərsalma standartları tətbiq olunub. Küçülər "ağıllı işıqlandırılma"st, isti və soyuqadavamlı ekoloji evlərin inşası, məişət tullantılarının

idarə olunması, günəş panellərinin quraşdırılması kimi amillər bu konsepsiyanın tərkib hissələridir.

Kənddə "Gillmed" tikis fabriki, ailə sağlamlıq mərkəzi (təbb məntəqəsi), uşaq bağçası və kənd orta məktəbi də tikilib.

Tənlişliq zamanı kənddə tətbiq olunacaq "Ağıllı kənd" təsərrüfatı idarəetmə sistemi barədə də məlumat verildi. Bildirildi ki, kənddə ən müasir texnologiyə yeniliklər tətbiq olunacaq. Belə ki, burada yaradılacaq iqlim stansiyaları bitki xəstəlikləri ilə bağlı erkən xəbərdarlıq əldə etməyə, suvarmanı planlı şəkildə aparmağa və hava məlumatını almağa imkan verəcək. Bundan başqa, burada zərərvericilərin uzaqdan izlənilməsinə və əkin ərəzilərini, araşdırma sahələrinin fotosümsi olaraq yüksək keyfiyyətli fotosəkillərini çəkə bilən sistemlər də quraşdırılacaq.

Həmçinin heç bir sahə məhdudiyəti olmadan sərbəst hərəkət edən və ərəzidə təhlil aparan skaner, əməliyyatlı sənədlər şəkildə həyata keçirmək üçün süni intellekt və proqnozlaşdırıcı analizə sahib platforma, məhsulun yetiştirilməsi zamanı ortaya çıxıb biləcək problemləri vaxtında aşkarlaya biləcək dron texnologiyaları da yüksək məhsuldarlığın əldə olunmasında mühüm rol oynayacaq.

Zəngilan pivot suvarma sistemləri də ən müasir texnologiyə yeniliklərlə təchiz olunacaq. Burada 5 pivot sistemi quraşdırılacaq ki, bu da 157 hektar ərazinin suvarılmasına imkan verəcək.

Bir sözlə, Ağal kəndində "ağıllı kənd" konsepsiyasının hər üç komponenti - "ağıllı dövlət idarəçiliyi", "ağıllı infrastruktur və xidmətlər", eyni zamanda "ağıllı təsərrüfat" və biznes mühiti yaradılıb.

Yarpağın çaya çevrilişi

Dünyada çayı sevməyə xalqlar çoxluq təşkil edir. Azərbaycanlıların da çay sevdiyini nəzərə alsaq, deyə bilərik ki, bu ölkə üzrə ən populyar içkidir. Böyük-dən kiçiyə bütün yaş qruplarında çaya olan sevgini də, tələbatı da aydın görmək mümkündür. Bu bənzərsiz kəşfə görə isə çinlilərə öz minnətdarlığımızı bildirməliyik.

5 min il bundan əvvəl Çindən soruqları gələn çayın hekayəsi bir rəvayətə bəslənir. Deyilənlərə görə, eramızdan əvvəl 2732-ci ildə imperator Shen Nung çayı yabanı kollarından qopan yarpaqların sızılıb qaynayan su qazanın içərisinə düşən zaman kəşf etdi. Müşahidə etdik ki, yarpaqlar qaynayaq ətrafına xoş ətir saçır. Bu, imperatorun diqqətini çəkdi və o, ətirli suyun dadına baxmaq qərarına gəldi. İmperator dömlənən suyu içən zaman bütün bədəninə müalicəvi və rahatlayıcı hiss yayılır. Beləliklə, "cha" adı verilən bu içkidən istifadə edilməyə başlanılır.

nin gündəlik zövq üçün də istifadə edilib. Çay plantasiyalarının becərilməsi bütün Çinə yayıldıqdan sonra tacirlər varlanmağa və bahalı çay məmulatlarını satmağa başlayıblar.

İmperiya məhsulunu becərilməsinə və toplanmasına ciddi nəzarət edib. Hətta qərar verilib ki, çay yarpaqlarının toplanması ilə yalnız gənc qadınlar məşğul olmalıdırlar. Çox güman ki, bu onların giyiməli cəhətdən təmiz olmaları ilə bağlı idi. Həmçinin onlar öllərini qalıcı qoxulara səbəb olacaq vasitələrə, yeməklərə vura bilməzdilər.

Tarixdəki ən qədim çay Shandong Universitetinin arxeoloqları və Pekin Elm və Texnologiya Universitetinin alimlərinin apardıqları yeni araşdırmada müəyyən edilmişdir. Bu çayın Çində eramızdan əvvəl 453-410-cu illərdə yetişdirildiyi bildirilir. 2400 illik çay yarpağı qalıqları isə Şandun əyalətinin Zouçenq şəhərindəki kral məzarında aşkar edilmişdir. 2018-ci ildə xarabalıqlarda aparılan qazıntıları zamanı arxeoloqlar çini fəncəndəki çürümüş bitkini tapdıqları zaman onun çay olduğunu fərz ediblər. Elmi təhlillərə bu nümunənin çoxoxluq çay yarpağı olduğunu təsdiqlənib. Ancaq hələ də çayın necə yarandığı sirsiz olaraq qalır.

Qara çayın kəşfi

XVII əsrin ortalarına qədər istifadə edilən çay yalnız yaşıl çay olub. Xarici ticarət artıqca, Çində yeni növ və daha uzunömürlü çaylar yetişdirmək üçün sınaqlar aparılıb.

Çay yarpaqlarının günəş şüalarının altında saxlanılaraq qırmızı rəngə boyanması çayın qəşfinə səbəb olub. Belə ki, uzun müddət davam edən oksidləşmə çay yarpaqlarını tünd-qırmızı rəngə çevirir. Lakin çinlilər qara çayı "qırmızı çay" adlandırdılar. Onların ən məşhur qırmızı çayı "Puerh"dir. Bu çayın həm yaşıl, həm də qırmızı olmağa iki növü mövcuddur.

Çayların bir çox növü "camellia sinensis" bitkisindən əldə edilir. Qara çay da

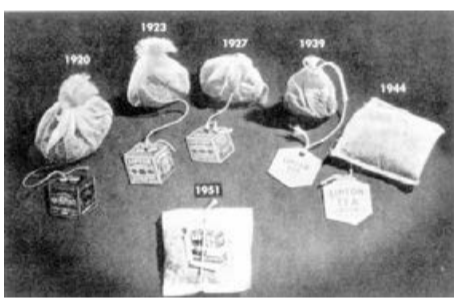
həmin bitkinin digər bir növündən hazırlanır. "Qara çay" etiketi ilk dəfə holland və ingilis tacirləri tərəfindən yaradılıb. Onlar Çində istehsal edilən qırmızı çayla tanış olduqları zaman onu qara çay adlandırmağa başlayıblar. XVIII əsrdə qara çayı Avropada məşhurlaşdıran məhz ingilislər olublar. Qara çayın fərqli və ləzzətli dadı, eyni zamanda ixracı onun baha qiymətə satılmasının əsas səbəbi olub. Buna görə də, qara çayı Avropa ölkələrində yalnız aristokratlar istehlak ediblər. Onlar gündəlik istifadələrində 2-3 fəncə qədər çay içiblər.

İngiltərənin qara çaya tələbatı artıqca, treyderləri onu əldə etmək üçün başqa yollar axtarmağa başlayıblar. Bir neçə uğursuz cəhdəndən sonra onlar Hindistanda becərilən çayın gəlirli və daha çox məhsul verən "camellia

sinensis" bitkisinin oxşar cinsini (camellia sinensis assamica) kəşf ediblər. Şimali Hindistanın iqlimi və yüksək hündürlükdə yerləşən sahiləri çay becərilməsi üçün perspektivli yer olub. Çox keçmədən hindular çay bitkiləri yetişdirmək üzrə müxtəssisə çevriliblər. Bununla da, çay Avropada hər kəs üçün əlçatan səviyyəyə çatıb.

Suya atılan "bombalar"

Müasir dövrdə insanların işdə, evdə, habelə digər yerlərdə istifadə etdikləri çay paketlərinin maraqlı tarixi və inkişaf yolu var. İlk müasir çay paketləri əlla tikilmiş ipək parçadan olub. 1904-cü ildə ortaya çıxan çay paketləri Nyu Yorkda çay və qəhvə idxalçısı olan Tomas Sullivan tərəfindən uğurla satılmağa başlanıb. Ehtimal edilir ki, çay paketini Sullivan təsadüfən icad etdi.

Həmin vaxtdakı onənovi çaylar böyük qablaşdırılmalı, lakin Sullivan kiçik qablaşdırılmağı istəyirdi. Onun daha sərfəli olacağı düşünüb və beləliklə, onun hazırladığı çaylar demləmək üçün əlverişli olduğundan alıcılar arasında qısa müddətdə populyarlaşdı. İpək qablaşdırma nisbətən baha olduğundan sonradan daha ucuz material ilə əvəz olunub və hər paketdə çayın miqdarı bir qədər endirilib.

Birinci Dünya müharibəsi illərində cəbhədə çay paketləri əsgərlər üçün çox əlverişli vasitə olub. Lakin bu cür demləmə üsulundan daha öncələrdə də istifadə olunub. Elena Molokhovetsin 1901-ci ildə nəşr olunan məşhur kulinariya kitabındakı reseptlərdən birində çay demləmək üçün əvvəlcə sarmora parçası vasitəsilə bükülmüş, sonra suya salınaraq demlənilib çıxarılmalı üsulundan bəhs etdir.

Sullivanın çay paketlərinin populyarlaşdırıldığı dövrdə bir çox istehsalçı çay paketləri üçün sellofan və perforasiya edilmiş kağız və s. kimi müxtəlif materiallarla təcrübə aparmağa başlayıblar. Neticədə kağız lifinə üstünlük verilib və ondan çay paketi materialı kimi istifadə məqsəduyğun hesab edilmişdir.

Müasir çay paketlərinin Almaniyanın "Teekanne" şirkətinin mühəndisi Adolf Rumbold icad etdi. Rumbold həm də bir neçə çayqablaşdırma maşınının ixtiraçısıdır. Onun 1949-cu ildə ixtira etdiyi "Constanta" qablaşdırma maşını 1 dəfəyə 160 paket hazırlaya bilirmiş. Əllə tikilmiş paketlərin məhsuldarlığına nisbətən bu maşınla hazırlanan paketlərdə bütün şirkiyələri zərurətə çevrilib. 1944-cü ildə "torba" formasında olanlar hazırda istifadə olunan düzbucaqlı çay paketləri ilə əvəz edilmişdir.

1952-ci ildə "Lipton Tea" şirkəti kiçik çay fəncələrinə deyil, iri fəncələrdə demləmə üçün nəzərdə tutulan, ipək kağıza bağlanmış çay paketlərini nümayiş etdirib. Bu çay paketində inqilab sayılacaq dəyişiklik sayılıb. Çay paketlərinə fərqli formalardan istifadə etməyi qərarlaşdıraraq, 1952-ci ildə "Brooke Bond" maşınını icad etdi. Piramida formalı paketlər düz paketlərdən 50 faiz daha çox çay tutumuna malikdir və daha yaxşı demlənilir.

Yoxsul təbəqənin meyvəli çayı

İlk vaxtlarda meyvələrdən hazırlanan çaylar yoxsul təbəqənin seçimi olub. Belə ki, ixrac olunan çaylar baha qiymətə olduğuna görə bu içki növünü, əsasən, varlı və orta təbəqədəki insanlar ala bilməzlər. Çaya qarşılıq olaraq isə yoxsullar meyvələrdən hazırladıkları içkiləri içiblər. Onlar bu çayları qurudulmuş və ya əzilmiş meyvələrdən, həmçinin qaynar su ilə demlənməmiş meyvə qabığından hazırlayıblar.

Həmin zamanda formalaşan düşüncə o idi ki, oğur qim, oğur qim "camellia sinensis" bitkisinin növlərindən əldə edilməyib, onu çay hesab etmək olmaz. Uzun müddət belə davam edən proses yalnız 1970-1980-ci illərdə meyvə çayları paket formasında və ya toz şəklində bazara çıxarılan zaman dəyişib. Bununla da, meyvə çayları qara çayları üstələyə bilib.

Meyvə çaylarının dadı mövsümə görə dəyişə bilər. Belə ki, əsasən, çaylar mövsümdə əldə edilən meyvələrdən hazırlanır. Buna görə də, bir bölgənin məhsulundan eyni reseptlə hazırlanan markanın meyvə çayı fəsilərə görə fərqli dad verə bilər. Klassik meyvə çaylarının hazırlanmasında, adətən, qızılgül, alma, qurudulmuş giləmeyvə və portaqal qabığından istifadə olunur.

Buzlu ləzzət

Soyuq çay ilk dəfə 1904-cü ildə sərgidə nümayiş etdirildikdən sonra tanınsa da, bəzi yazılı mənbələrdə hələ 1800-cü illərdə insanların soyuq çayla tanışlığının olduğu qeyd edilir.

Cənubi Amerikadakı insanlar daim isti iqlimdə yaşadıqlarından onlar soyuğu çox sevməzlər. Odur ki, əhali soyuq içkilər hazırlayıb. Çay olduca isti içki olduğundan onu soyudub içiblər. Hətta buz əldə edildikləri zaman onu çaya əlavə ediblər. Bununla da, soyuq çay ideyasını onlardan qaynaqladığı bildirilir.

1904-cü ildə Sent-Luis şəhərində keçirilən Ümumdünya Sərgisində Riçard Bleçindən adlı bir ingilis tacir Hindistanın çayları təbliğ etmək üçün pavilyon açmışdı. O zamanlar ABŞ-ın bir çox yerlərində Çinin yalnız yaşıl çayı məşhur idi, qara çay o qədər də tanınmırdı. Az sayda ziyarətçinin qara çayla maraqlandığını gören Bleçindən buz blokları əlavə istəyən çay müştərilərə soyuq çay təqdim etməyə başlamışdı. Bu zaman çayın dadına hər kəs tərəvətlili soyuq çayın olduğunu maraqla qarşılamışdı. Sərgidən sonra soyuq çay məşhurlaşmışdı.

Soyuq çay ilk dəfə İsveçdə qablaşdırılaraq satılıb. Amerika səfər edən isveçli Martin Sprenger susuzluğun buzu çayla yatırıdığını öz sınağından keçirdikdən sonra vətəninə qayıdan kimi şüşələrdə hazır buzu çay istehsal etmək ideyasını irəli sürüb. 1983-cü ildə "Bischofszell Food Ltd." qablaşdırılmış buzu çayın dünyada ilk istehsalçısı olub.

Qısa bir zamanda Avropanın hər bucağına yayılan soyuq çay sevimli yay içkilərindən birinə çevrilib. Sonrakı vaxtlarda isə siorpalar, meyvə içkiləri və digər müxtəlif dadlandırıcılarla çeşidləri artırılıb. Hazırda Nestle, Lipton və s. kimi məşhur şirkətlər müxtəlif dadlı buzu çayları təqdim edirlər.

Aydan XƏLİLOVA, "Azərbaycan"

Sahibinin monitorinqini aparan saat

"Huawei" "Watch GT 3 Pro" smart saati ilə "Band 7" smart qolbağını təqdim edib.

"Watch GT 3 Pro"nın gövdəsi premium materiallardan hazırlanıb və istifadəçi səhətinin monitorinqi üçün nəzərdə tutulmuş çoxlu sayda sensor ilə təchiz olunub. Saat iki versiyada satışa çıxarılacaq. Onlardan birinin gövdəsi 46, digərini isə 43 millimetr ölçüyə malikdir. 46 mm-lik modelin gövdəsi titandan, 43 mm-lik isə keramikadan hazırlanıb. Hər iki model yaqut şüşəyə örtülmüşdür. Sözügedən modellər ekran və gövdə ölçülərindən əlavə olaraq çalışma müddətləri ilə də bir-birindən fərqlənirlər. Belə ki, 46 mm-lik ölçüyə sahib model adi istifadə rejimində 14 gün, intensiv istifadə rejimində isə 8 gün çalışa bilər. 43 mm-lik ölçülü model adi istifadə rejimində 7, intensiv istifadə rejimində isə 4 gün çalışır.

Saatlar ürək döyüntüsü tezliyini, qanda oksigen miqdarını ölçə bilər. Bununla yanaşı, onların elektrokardiografiya və termometr sensorları da var. "Watch GT 3 Pro" həmçinin istifadəçinin yuxu keyfiyyəti

yətini və stres səviyyəsinin də monitorinqini apara bilər. Smart saat 100-dən çox idman növünün dəstəyində sahibdir. Onun vasitəsilə smartfondakı musiqi pleyerini və kameraları idarə etmək olar. Saatın ekranında isə hava proqnozu, zəngli saat, sənayeölçən və s. göstəricilərin əks olunması imkanı reallaşdırılıb. Özümdə kontakt-sız ödənişlər üçün nəzərdə tutulmuş NFC çipi olan smart saat sürətli şarj texnologiyasını dəstəkləyir.

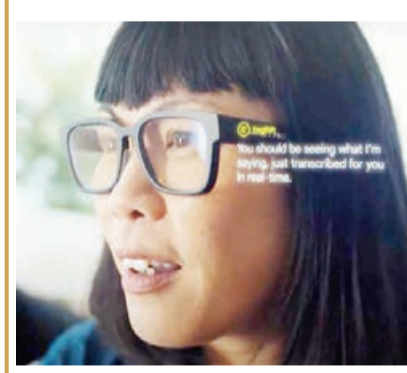
Şirkətin verdiyi məlumata görə, 10 dəqiqəlik şarj prosesi sayəsində smart saat 25 faiz enerji yığa bilər. "Watch GT 3 Pro" "Harmony OS" əməliyyat sistemi vasitəsilə çalışır.

"Huawei Band 7" qolbağı da uzun müddət ərzində çalışmaq imkanı və yuxu

sayda müxtəlif idman növünü dəstəkləməsi ilə diqqət çəkir. Qolbaq 1.47 düym AMOLED ekran ilə təchiz olunub. Ürək döyüntülərini, qanda oksigen miqdarını ölçə və istifadəçinin yuxu keyfiyyəti ilə səhətinin digər göstəricilərini monitorinq edə bilər. Smart qolbaqdakı alqoritmlər istifadəçinin üroyündə yaranan bələk problemlər barədə ona bildirişlər göndərir. "Band 7" kontakt-sız ödənişlər üçün NFC çipi sahibdir və smart qolbaq vasitəsilə smartfondakı musiqi pleyerini və kameraları idarə etmək mümkündür.

Həmçinin smartfonda daxil olmuş mesajlara dərhal cavab vermək, zəngləri qəbul və ya ləğv etmək imkanı da var. Adi rejimdə "Band 7" 14 gün ərzində, intensiv istifadə rejimində isə 10 gün ərzində çalışa bilər. O, həmçinin sürətli şarj texnologiyasını dəstəkləyir və bunun sayəsində reallaşdırılmış 5 dəqiqəlik şarj prosesi çərçivəsində yığılmış enerji miqdarı smart saatin 2 gün ərzində çalışmasına imkan verir. Smart qolbaq suyun 50 metr dərinliyinə də işləyə bilər.

Tərcüməçi eynək də yaradılıb

Quql yeni innovativ cihazını təqdim edib. Söhbət xüsusi VR (virtual realıq) eynəkdən gedir.

Bu eynək adi eynəklərə bənzərsə də, funksiyası tamamilə fərqli və unikaldır. Belə ki, o, müxtəlif dillərdə danışan insanlar arasındakı

ünsiyyətə yaranan baryeri aradan qaldırır, qarşıdakı şəxsin istifadə etdiyi xarici dili tərcümə edərək altı yazı formatında təqdim edir.

Şirkət tərəfindən təqdim edilmiş video-rollikdə VR eynəyin imkanları sərgilənib. Kadrlara quql əməkdaşları ayrı-ayrı dillərdə danışan insanlarla ingilis dilində danışıq. Eynək isə öz növbəsində onun sözlərini digər şəxslərin doğma dillərinə tərcümə edərək altı yazı formatında təqdim edir. Videodan da görmək olar ki, yeni eynək, həmçinin jestlərlə ifadə edilən dili də təyin edərək onları altı yazı formatına çevirir.

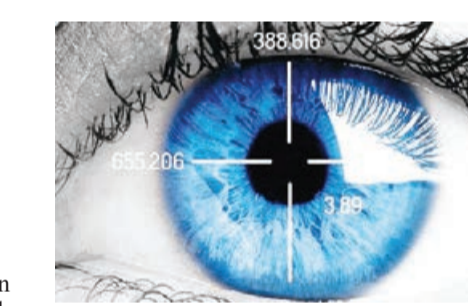
Bütün bu imkanlar artıq smartfonlarda mövcud olsa da, quqlun təqdim etdiyi məhsul ünsiyyət üçün daha rahatdır.

"Tərcüməçi eynək" in satışa çıxarılma tarixi haqqında hələlik məlumat verilməyib.

Yeni "EyeDetect" cihazı

ABŞ-ın "Converus" şirkəti "EyeDetect" adlı cihazı təqdim edib. O, ənənəvi poliqrafı əvəz etmək üçün nəzərdə tutulub. Belə ki, bu cihaz insan gözüni skan edərək onun yalan danışub-danışmadığını 88 faiz dəqiqliklə təyin edə bilər. Şirkət təsisiçisinin bildirdiyinə görə, o, bu vasitə ilə çox insanın yalanını üzə çıxarıb.

"EyeDetect" skanından keçmək üçün şübhəli şəxs kompüter qarşısında əyləşərək test suallarını cavablandırır. Bu zaman göz hərəkətlərinin analizi üçün infraqırmızı kameralardan istifadə edilir. Cihaz bir saniyə ərzində göz almalarının 60-a yaxın qeyri-iradi xüsusiyyətlərini təyin edir. Bura həmçinin göz bəbəyinin diametrinin dəyişməsi, gözün açılıb-yumulması və fokuslanması da daxildir. Test bitdikdən sonra cihaz əldə edilmiş məlumatları analiz edir və 5 dəqiqə sonra nəticəni bildirir. Bütün proses isə 15 dəqiqə çəkir.

Ənənəvi yalan detektorları və deduktiv üsullar vasitəsilə yekun nəticəni əldə etmək üçün 90 dəqiqədən 5 saata kimi vaxt lazım gəlir. Bununla yanaşı, ənənəvi üsullardan istifadə zamanı əldə edilmiş məlumatlar daha detallı analiz olunmalıdır. Bu isə vaxt itkisinə gətirib çıxarır. "Converus"dan bildirirlər ki, bu yeniliyin artıq 50 ölkədə ümumilikdə 600-dən çox müştəri var. Müştərilər arasında isə, əsasən, hüquq-mühafizə orqanları, hüquqşünaslar, fərdi detektivlər və s. yer alırlar.

"iPod Touch" dövrü rəsmən başa çatdı

"Apple" şirkəti "iPod Touch" pleyerinin istehsalını dayandırdığını elan edib. Beləliklə, sözügedən pleyerinin satılmamış modelləri bitənə qədər piştaxtalarda qalacaq.

"iPod Touch" şirkətin portativ musiqi pleyer cihazları seriyasının son modeli olaraq qalır. Onun istehsalını dayandırdığını elan edən şirkət "Apple" bildirdi ki, "iPod" ruhu şirkətin istehsal etdiyi digər cihazlarda əbədilik olaraq yaşayacaq.

"iPod Touch" in istehsalını dayandırılması bütöv bir dövrün sonu deməkdir. İlk "iPod" modeli 21 il bundan öncə təqdim edilmişdi. "FireWire" interfeysli ilk model, sadəcə olaraq kompakt ölçülü musiqi pleyeri idi. "Apple" "iPod" un yalnız musiqi dinləmək üçün nəzərdə tutulmuş modellərini 2017-ci ilə qədər istehsal etdi. 2017-ci ildə "iPod Nano" və "iPod Shuffle" modellərinin istehsalı dayandırıldı. "iPod Touch" cihazları arasında klassik musiqi pleyeri kimi qəbul edilən "iPhone"dan istifadə təcrübəsini da böyük rəğbət qazanmışdı.

Qeyd edək ki, sonuncu "iPod Touch" 2019-cu ildə "iPhone 7" seriyası ilə birlikdə təqdim edilmişdi. Bəllidir ki, musiqi pleyerləri dövrü artıq geridə qalıb və insanlar smartfonun yerinə yetirə biləcəyi funksiyaları özündə birləşdirən ikinci bir cihazı gözəldirmək həvəsində deyillər.

Bu qalaktikalarda yeni ulduzlar niyə yaranmır?

Qalaktika ölən zaman onun daxilindəki ulduzların yaranma prosesi dayanır, mövcud olanlar isə tədricən sönmür. Neticədə qalaktika öz parlaqlığını itirir və astronomlar üçün demək olar ki, görünməz olur.

Alimlərin fikrincə, qalaktikalarda yeni ulduzların yaranmamasının səbəbi onların mərkəzlərindəki super kütləli qara dəliklərlə bağlıdır. Süd Yolu qalaktikasında isə aktiv şəkildə olmasa da, yeni ulduzların yaranma prosesi hələ də davam edir. Lakin elə elliptik qalaktikalarda mövcuddur ki, onların daxillərində yeni ulduzların yaranma prosesi çoxdan dayanıb. Bu cür qalaktikalarda uzun dövr ərzində tədricən ölürlər.

Güclü teleskoplar vasitəsilə Yer kürəsindən 9.5-12.5 milyard işıq ili məsafəsində yerləşən ən qədim elliptik qalaktikalarda bəzəndə məlumatlar əldə olunub. Səhbət kainatın ilkin mərhələlərində yaranmış qalaktikalardan gedir. İlk öncə alimlər qalaktikalara iki qrupa bölmüşlər. Birinci qrupa yeni ulduzların yaranma prosesinin dayandığı qalaktikalara, ikinci qrupa isə bu prosesin hələ davam etdiyi qalaktikalara daxilird. Bundan əlavə, alimlər super kütləli qara dəliklərin aktivliyini də təhlil ediblər. Düşüncülər ki, öz ətraflarındakı maddəni udan bu nəhəng dəliklər yeni ulduzların yaranma prosesinin dayanmasına səbəb olan kosmik obyektldirlər.

Qara dəlik ətrafındakı maddəni udan zaman güclü şüalanma baş verir ki, o da kosmosa yayılır. Bundan əlavə, qara dəliklərin axın şəklində güclü plazma ifraz

Təcili yardım cihazı da olacaq

ABŞ Müdafiə Nazirliyinin Perspektivli Tədqiqat Layihələri üzrə İdarəsi (DARPA) "Raytheon BBN" adlı şirkətlə əməkdaşlığa başlayıb. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində hərbi tibb işçiləri üçün "Magic AI" adlı VR cihazı hazırlanacaq. Cihaz ilk yardım təqdim edilməsi üçün pasiyentini vəziyyətini analiz edərək nəticələr üzrə məsləhətlər verəcək.

"Magic AI" tibbi yardım sistemi rolunda çıxış edəcək. O, audio və video sensorları ilə təchiz olunacaq. Bununla yanaşı, cihazda idarəetmə sistemi süni zəka tərəfindən reallaşdırılacaq. VR cihazın sistemi tibb sahəsini əhatə edən 2500 addad video və 50 milyon addad foto vasitəsilə təlimatlandırılacaq.

Cihaz real zərərçəkmiş şəxsə qısa vaxt ərzində ilk yardımın göstərilməsi üçün şifahi şəkildə təlimatlar çatdırır və ya hadisənin baş verdiyi yerdə məsləhətləri vizual olaraq təqdim edə bilər. O, lazımı tədbirlərin ardıcılıqlarını əks etdirəcək və zərərçəkmiş şəxs üçün nəzərdə tutulmuş dərman preparatının dozasını təyin etməsinə də yardımçı olacaq.

Yeni təcili yardım cihazının ilk nümunəsi 2024-cü ildə nümayiş etdiriləcək.

edirlər və həmin axın, demək olar ki, kosmik məkanda işıq sürəti ilə yayılır. Aktiv qara dəliklər qalaktika üzrə yayılan güclü külöklər də yaradırlar. Alimlər hesab edirlər ki, qara dəlik tərəfindən ifraz edilən şüalanma, güclü plazma axınları və külöklər soyuq molekulyar qazı qızdıraraq onu itələyir. Yeni ulduzlar da məhz həmin soyuq molekulyar qaz hesabına yaranır. Ən qədim qalaktikalarda mərkəzdəki aktivliyi öyrənmək üçün alimlər rentgen və radioisotopları axtırırlar. Bu siqnallar nə dərəcədə güclü olursa, qara dəlik də bir o qədər aktiv olur. Alimlər aşkar ediblər ki, yeni ulduzların yaranma prosesinin dayanmış olduğu qalaktikalarda aktiv super kütləli qara dəlik mövcuddur. Belə ki, rentgen və radioisotoplarla daha güclüdür. Lakin yeni ulduzların yaranma prosesinin hələ davam etdiyi qalaktikalarda sözügedən siqnallar zəifdir.

Aktiv super kütləli qara dəliklərin, qədim qalaktikalarda ani ölümləri prosesinde böyük rol oynamaqları ehtimal çox yüksəkdir.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

